

ИЗВЕШТАЈ О ПОСЛОВАЊУ

2012

КОНТРОЛА ЛЕТЕЊА СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ
SMATSA ДОО БЕОГРАД

2012

**Извештај
о пословању**

САДРЖАЈ

1. УВОД	1
2. О КОНТРОЛИ ЛЕТЕЊА СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ	3
2.1 Делатност	4
2.2 Органи управљања и организациона структура.....	7
2.3 Пословни концепт.....	9
3. ДОГАЂАЈИ КОЈИ СУ ОБЕЛЕЖИЛИ 2012. ГОДИНУ	11
4. ПОСЛОВАЊЕ У СКЛАДУ СА ДОМАЋОМ И МЕЂУНАРОДНОМ РЕГУЛАТИВОМ.....	15
5. УПРАВЉАЊЕ ВАЗДУШНИМ САОБРАЋАЈЕМ	17
5.1 Цивилно-војна координација	19
5.2 Подаци о саобраћају.....	20
6. КОМУНИКАЦИЈА, НАВИГАЦИЈА И НАДЗОР	23
7. БЕЗБЕДНОСТ ВАЗДУШНОГ САОБРАЋАЈА.....	27
7.1 Безбедносни индикатори	28
8. ВАЗДУХОПЛОВНА МЕТЕОРОЛОГИЈА.....	35
9. ВАЗДУХОПЛОВНО ИНФОРМИСАЊЕ.....	37
10. ЉУДСКИ РЕСУРСИ	39
10.1 Центар за обуку – место професионалног развоја запослених	41
10.2 SMATSA Ваздухопловна академија – право место за обуку пилота	43
11. КАЛИБРАЖА ЗРНС	45
12. ИНФОРМАЦИОНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ.....	47
13. ИНВЕСТИРАЊЕ У ИНФРАСТРУКТУРУ	49
14. МЕНАЏМЕНТ КВАЛИТЕТОМ.....	51
15. ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЕШТАЈИ.....	55
15.1 Напомене уз финансијске извештаје.....	60
16. ИЗВЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА.....	65
17. СКРАЋЕНИЦЕ	69

Списак слика

Слика 1:	Ваздушни простор и аеродроми у надлежности ЦКЛ Београд.....	4
Слика 2:	Центар контроле летења Београд.....	5
Слика 3:	Центар за обуку и SMATSA Ваздухопловна академија.....	6
Слика 4:	Авион за калибражу ЗРНС – Hawker Beechcraft King Air 350.....	6
Слика 5:	Одржавање ваздухоплова у SMATSA Ваздухопловној академији.....	7
Слика 6:	Шема организационе структуре SMATSA doo.....	8
Слика 7:	Потписивање споразума о сарадњи у ваздушном саобраћају.....	12
Слика 8:	CANSO Balkan Regional CEO Conference.....	12
Слика 9:	Учесници састанка ASMSG/42 у Београду.....	13
Слика 10:	Потписивање споразума о размени радарских података са ANTA.....	14
Слика 11:	Фудбалска екипа Београд АТС.....	14
Слика 12:	Цивилно-војна координација у Центру контроле летења.....	19
Слика 13:	Број летова у периоду од 2006. до 2012. године.....	20
Слика 14:	Расподела летова у 2012. години.....	20
Слика 15:	Број летова у простору надлежности SMATSA доо у односу на европски саобраћај у 2012. години.....	20
Слика 16:	Вршни дан и вршни сат у периоду од 2006. до 2012. године.....	21
Слика 17:	Учешће појединих типова ваздухоплова у 2012. години.....	21
Слика 18:	Просечно АТФМ кашњење по лету у простору надлежности SMATSA доо у периоду од 2007. до 2012. године.....	21
Слика 19:	Број полетања и слетања по аеродромима у периоду од 2006. до 2012. године.....	21
Слика 20:	Учешће саобраћаја на појединим аеродромима у 2012. години.....	22
Слика 21:	Број сервисних јединица у периоду од 2008. до 2012. године.....	22
Слика 22:	Просечна дужина лета у FIR Београд и просечан MTOW у периоду од 2008. до 2012. године.....	22
Слика 23:	Национална вредност јединице рутне накнаде у 2012. години по земљама.....	22
Слика 24:	Број озбиљних инцидената у периоду од 2010. до 2012. године.....	29
Слика 25:	Број битних инцидената у периоду од 2010. до 2012. године.....	30
Слика 26:	Број отказа DPS (TopSky-АТС) система у периоду од 2010. до 2012. године.....	31
Слика 27:	Трајање прекида рада SSR радарских система у периоду од 2010. до 2012. године.....	31
Слика 28:	Трајање прекида рада PSR радарских система у периоду од 2010. до 2012. године.....	32
Слика 29:	Време рада и број отказа уређаја LLZ12 (CAT III) у периоду од 2010. до 2012. године.....	32
Слика 30:	Време рада и број отказа уређаја LLZ30 (CAT I) у периоду од 2010. до 2012. године.....	33
Слика 31:	Структура по степену стручне спреме.....	40
Слика 32:	Старосна структура запослених.....	40
Слика 33:	Структура по полу.....	40
Слика 34:	Нови авиони Cessna 172S за обуку у SMATSA Ваздухопловној академији.....	43
Слика 35:	Потписивање уговора о школовању 48 кандидата из Алжира у SMATSA ваздухопловној академији.....	44

Списак табела

Табела 1:	Број удеса на годишњем нивоу	29
Табела 2:	Индикатори у домену пружања ваздухопловних-метеоролошких услуга	36
Табела 3:	Најзначајније радионице и обуке у 2012. години	42
Табела 4:	Индикатори у домену информационих технологија.....	48
Табела 5:	Испуњеност циљева квалитета SMATSA доо за 2012. годину.....	52
Табела 6:	Биланс успеха, 2012-2011, у 000 РСД.....	56
Табела 7:	Актива, 2012-2011, у 000 РСД.....	57
Табела 8:	Пасива, 2012-2011, у 000 РСД.....	58
Табела 9:	Извештај о токовима готовине, 2012-2011, у 000 РСД.....	59
Табела 10:	Основне стопе амортизације за нематеријална улагања	61
Табела 11:	Основне стопе амортизације за некретнине, постројења и опрему	62

	Назив организације:
	Контрола летења Србије и Црне Горе SMATSA доо Београд
	Седиште:
	Трг Николе Пашића 10, 11000 Београд, Република Србија, п.ф. 640
	Матични број:
	17520407
	ПИБ:
	103170161
	Телефонски број:
	+381 11 3218 123
	Факс:
	+381 11 3240 456
	Електронска пошта:
	kl@smatsa.rs
	Интернет адреса:
	www.smatsa.rs

1

УВОД

Годишњи извештај о пословању за 2012. годину представља веродостојан приказ развоја и резултата пословања SMATSA доо остварених у тој години. Имплементација пројеката, модернизација уређаја, система и опреме говори о посвећености SMATSA доо високим стандардима који омогућавају нашим корисницима висок квалитет и безбедност услуга, а истовремено утичу на очување постојеће конкурентске предности. Увођење нових технологија је потпуно интегрисало систем управљања ваздушним саобраћајем SMATSA доо у европски систем, који је спреман да испуни неке од најважнијих оперативних циљева SES концепта.

Следећи принципе доброг пословног и професионалног понашања, SMATSA доо заузела је значајно место у области пружања услуга у ваздушној пловидби, школовању ваздухопловног особља и калибражи ЗРНС, чиме је постала пожељан партнер међу својим сарадницима.

Професионални развој и компетентност запослених у великој мери доприносе остварењу пословних циљева и испуњавају постављене задатке у складу са дефинисаном стратегијом и политиком пословања. Такође, развијене процедуре и ефикасни процеси рада обезбеђују пуно поверење и задовољство корисника кроз константно унапређење квалитета пружених услуга.

2 О Контроли летења Србије и Црне Горе

Контрола летења Србије и Црне Горе SMATSA доо Београд (SMATSA доо) формирана је у циљу пружања услуга контроле летења у ваздушном простору надлежности и обављања других делатности у области ваздушне пловидбе. Оснивачи SMATSA доо су владе Републике Србије и државе Црне Горе. SMATSA доо у потпуности послује у складу са националном и међународном регулативом, као и међународним споразумима. Кроз такав начин рада, SMATSA доо постала је чланица најважнијих светских међународних ваздухопловних организација и интегрисала се у европски систем управљања ваздушним саобраћајем као члан Eurocontrol-а.

Након потписивања Споразума о сарадњи у области ваздушног саобраћаја закљученог између Републике Србије и државе Црне Горе 3. фебруара 2012. године, Влада Републике Србије и Влада Црне Горе су закључиле Уговор о потврђивању континуитета пружања услуга у ваздушној пловидби у просторима Србије и Црне Горе, чиме се потврђује континуитет постојања заједничког пружаоца услуга у ваздушној пловидби.

2.1 Делатност

Основна делатност SMATSA доо представља пружање услуга у ваздушној пловидби (Air Navigation Services Provision), док се додатне услуге односе на школовање контролора летења и пилота, калибражу земаљских радио навигационих средстава (ЗРНС), консултантске услуге и одржавање ваздухоплова.

2.1.1 Услуге у ваздушном саобраћају (ATS)

SMATSA доо је одговорна за пружање услуга у ваздушном саобраћају (услуге контроле летења – АТС, услуге информисања ваздухоплова у лету – FIS и услуге узбуђивања – ALR) у ваздушном простору површине 145.566 km², који обухвата ваздушни простор Републике Србије, ваздушни простор Црне Горе, део ваздушног простора изнад Јадранског мора, као и 55% горњег ваздушног простора територије Босне и Херцеговине.

Слика 1: Ваздушни простор и аеродроми у надлежности ЦКЛ Београд

Пружање услуга контроле летења се врши из Центра контроле летења Београд, који се налази на Аеродрому „Никола Тесла“ у Београду.

Слика 2: Центар контроле летења Београд

2.1.2 Школовање контролора летења и пилота

Високи стандарди у извођењу обуке заслужни су за постојање традиције дуге више од 40 година и завидну репутацију коју је Центар за обуку стекао у окружењу. Обука за стицање дозволе контролора летења се изводи према наставним плановима и програмима усклађеним са захтевима ESARR 5 и другим релевантним документима. Више од 1.900 контролора летења је школовано у Центру за обуку са постигнутим нивоом успешности преко 90%.

Обука пилота ваздухоплова врши се у SMATSA Ваздухопловној академији сертифициваној према стандардима Заједничких ваздухопловних власти (Joint Aviation Authorities). Након завршетка обуке, могуће је стећи дозволе комерцијалног пилота ваздухоплова (Commercial Pilot Licence) и приватног пилота ваздухоплова (Private Pilot Licence) са различитим овлашћењима. До сада је у академији обуку завршило преко 2.000 пилота, који раде у преко 30 светских авио компанија.

Слика 3: Центар за обуку и SMATSA Ваздухопловна академија

2.1.3 Калибража ЗРНС

SMATSA доо поседује техничка средства, опрему и ресурсе за пружање услуге калибраже ЗРНС из ваздуха и проверу летних процедура за сопствене потребе и за потребе екстерних корисника. Ваздухоплов Hawker Beech craft King Air 350 са уграђеном опремом за калибражу последње генерације (AD-AFIS-260) обезбеђује високу конкурентност на тржишту. Провера и калибража уређаја врше се у складу са захтевима и препорукама дефинисаним у ICAO документима Annex 10 и 14 и Doc 8071.

Слика 4: Авион за калибражу ЗРНС – Hawker Beech craft King Air 350

2.1.4 Одржавање ваздухоплова

Услуга одржавања и хангарисања ваздухоплова обезбеђена је у оквиру SMATSA Ваздухопловне академије. У прилог висококвалитетном одржавању ваздухоплова иде и потврда о усклађености са стандардима Европске Уније – EASA part 145, на основу које је обезбеђено пружање услуга за клијенте широм Европе.

Одржавање авиона SMATSA Ваздухопловне академије обавља тим искусних стручњака, сертификованих од стране Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије и лиценцираних од стране произвођача авиона. Поред одржавања сопствене флоте, тим SMATSA Ваздухопловне академије је у могућности да одржава и друге ваздухоплове у приватном власништву.

Слика 5: Одржавање ваздухоплова у SMATSA Ваздухопловној академији

2.2 Органи управљања и организациона структура

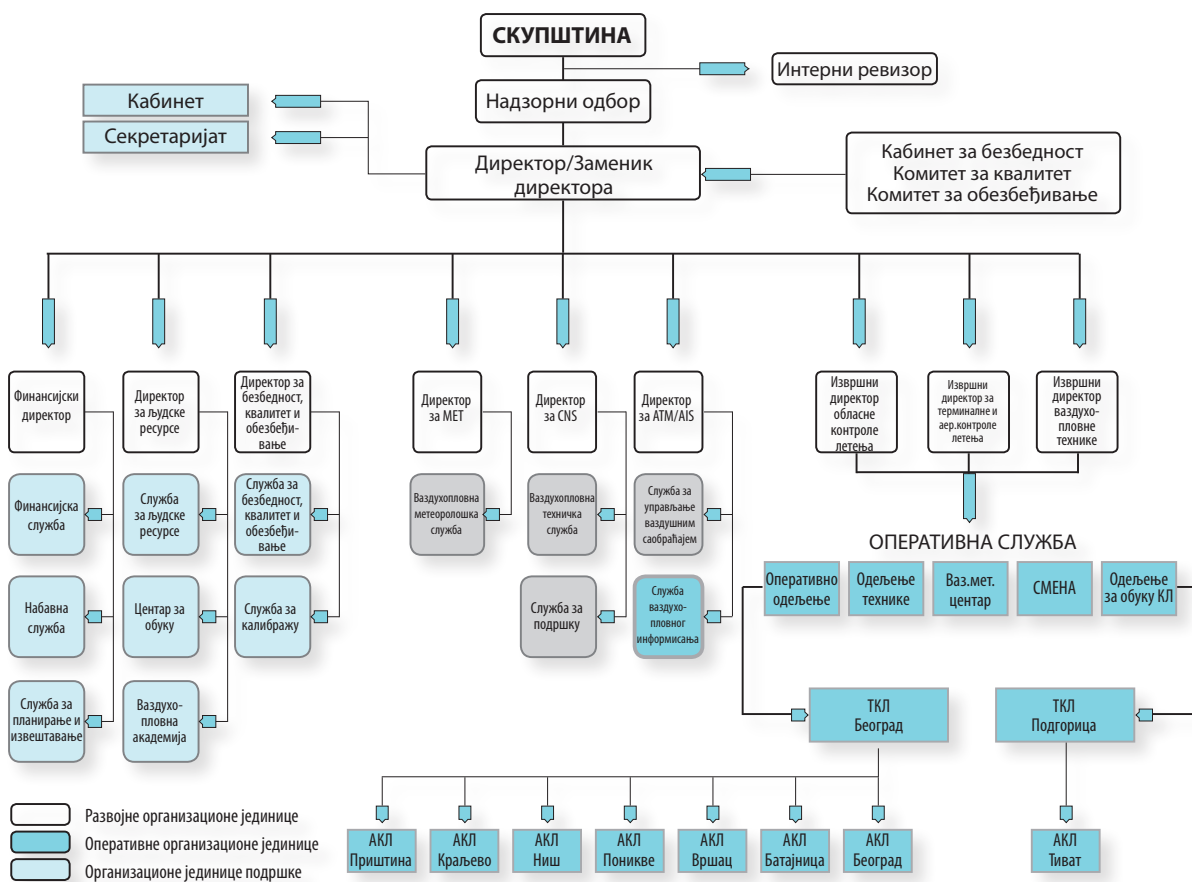
Органи управљања SMATSA доо су Скупштина, Надзорни одбор и Директор.

Скупштину чини шест чланова, по три из сваке државе оснивача. Чланови Скупштине су представници министарстава држава оснивача надлежних за послове саобраћаја, финансија и одбране. Председника Скупштине бирају и разрешавају чланови Скупштине из редова чланова.

Надзорни одбор има пет чланова и управља радом SMATSA доо. Чланове надзорног одбора бира и опозива Скупштина SMATSA доо. Четири члана Надзорног одбора бира се на предлог Владе Републике Србије, а један на предлог Владе Црне Горе. За свој рад чланови Надзорног одбора одговарају Скупштини SMATSA доо. Мандат чланова надзорног одбора траје четири године.

Радом и пословањем SMATSA доо руководи Директор, кога на предлог оснивача именује Надзорни одбор.

Слика 6: Шема организационе структуре SMATSA doo

2.3 Пословни концепт

У свом пословању SMATSA доо се руководи следећим кључним принципима:

- Пружање услуга високог квалитета и највишег нивоа безбедности, на транспарентан начин и без дискриминације корисника услуга;
- Сертификовање услуга према релевантној регулативи и захтевима стандарда ISO 9001;
- Задовољење захтева и очекивања корисника;
- Поштовање законске регулативе;
- Документовање процеса рада;
- Стално побољшање система менаџмента квалитетом;
- Константно унапређење знања и вештина запослених;
- Примена најсавременијих техничких и технолошких решења;
- Одржавање и унапређење свих ресурса SMATSA доо;
- Сарадња са надлежним органима власти, образовним и научно-истраживачким институцијама и другим организацијама;
- Коректан однос према корисницима, партнерима и запосленима;
- Одржавање здраве и безбедне радне средине.

***Мисија** SMATSA доо је пружање квалитетних услуга у ваздушној пловидби (услуге из домена ATM, CNS, MET, AIS) цивилним и војним ваздухопловима, ради одржавања и унапређења безбедног, редовног и експедитивног ваздушног саобраћаја у ваздушном простору FIR/UIR Београд и ваздушном простору других држава, на основу међудржавних уговора, као и услуге обуке особља пружалаца услуга у ваздушној пловидби, обуке пилота авиона, калибраже уређаја и система из ваздуха и услуге одржавања ваздухоплова...*

***Визија** SMATSA доо је да буде водећи пружалац услуга у ваздушној пловидби у региону, угледан центар за обуку ваздухопловног особља и одржавање ваздухоплова, као и поуздан пружалац услуга калибраже уређаја и система из ваздуха. Стреми месту преферираног партнера међу корисницима услуга и другим пословним сарадницима.*

3 Догађаји који су обележили 2012. годину

3. фебруар 2012. године – Србија и Црна Гора потписале Споразум о сарадњи у ваздушном саобраћају

SMATSA доо је била домаћин потписницима Споразума о сарадњи у области ваздушног саобраћаја између Србије и Црне Горе. Споразум је у име Србије потписао Милутин Мркоњић, министар за инфраструктуру и енергетику, а у име Црне Горе Андрија Ломпар, министар за саобраћај и поморство. Овај споразум представља кровни акт који отвара могућност за успостављање конкретних облика даље сарадње између свих ваздухопловних субјеката две државе. Том приликом, Никола Станков, директор Контроле летења Србије и Црне Горе, уручио је дипломе студентима 48. класе школе контроле летења, који ће радити у Београду, Нишу, Тивту и Подгорици.

23. фебруар 2012. године – Одржан састанак европског комитета директора у Центру контроле летења Београд

Захваљујући начину пословања који је у складу са стандардима Европске Уније и регулативом коју прописује „Јединствено европско небо“, као и успешно завршеном пројекту модернизације, SMATSA доо је добила прилику да буде домаћин 47. редовног састанка Европског комитета директора контрола летења (ЕСЗ), чланова CANSO – Civil Air Navigation Services Organisation, који је први пут од оснивања CANSO одржан изван Брисела. На састанку коме су присуствовали директори контрола летења из 25 европских земаља, договорене су смернице за даље унапређење управљања европским ваздушним простором кроз развој програма који подржавају концепт Јединственог европског неба и који предвиђају формирање функционалних ваздушних блокова (FAB).

SMATSA доо је у оквиру CANSO иницирала и одржавање регионалног састанка (CANSO Balkan Regional CEO Conference), коме су присуствовали директори контрола летења из осам земаља и који је, у склопу европске конференције, одржан 21. фебруара 2012. године. На овом састанку разматран је тренутни статус контрола летења у региону у односу на промене које следе на нивоу целе Европе и отворена је могућност за даље јачање међусобне добре сарадње.

Слика 7: Потписивање споразума о сарадњи у ваздушном саобраћају

Слика 8: CANSO Balkan Regional CEO Conference

25. април 2012. године – У Центру контроле летења Београд потписан Уговор о потврђивању континуитета у ваздушној пловидби

Министар за инфраструктуру и енергетику Владе Републике Србије Милутин Мркоњић и министар за саобраћај и поморство Владе Црне Горе Андрија Ломпар потписали су Уговор о потврђивању континуитета пружања услуга у ваздушном саобраћају у ваздушним просторима Србије и Црне Горе. Потписивањем Уговора потврђен је континуитет пословања привредног друштва под именом Контрола летења Србије и Црне Горе SMATSA доо. Уговор о потврђивању континуитета је први конкретан резултат Споразума о сарадњи у области ваздушног саобраћаја који је у фебруару 2012. године закључен између Републике Србије и државе Црне Горе.

25–27. септембар 2012. године – Одржан 42. састанак Eurocontrol Air Space Management-Sub-group (ASMSG/42)

Eurocontrol је у сарадњи са SMATSA доо у Центру контроле летења Београд од 25. до 27. септембра 2012. године организовао 42. по реду састанак Air Space Management Sub-group (ASMSG/42). На састанку је учествовало 39 представника европских пружаоца услуга, регулатора, представника Eurocontrol и 8 представника SMATSA доо. Организација састанка је од стране учесника оцењена највишом оценом, уз посебну похвалу услова и могућности које за такве прилике пружају капацитети зграде ЦКЛ Београд у којој је састанак био одржан. Теме које су обрађиване на састанку односиле су се на европски ваздушни простор, његове капацитете, искоришћеност и флексибилно коришћење. Посебна пажња је посвећена начину дизајнирања зона за војно летење у циљу заштите војних корисника који у њима лете, као и цивилних који користе ваздушни простор у близини.

Слика 9: Учесници састанка ASMSG/42 у Београду

28. септембар 2012. године – Потписан споразум о размени радарских података са ANTA

У циљу повећања редувантности радарског прекривања ваздушног простора у надлежности SMATSA доо, у Београду су Никола Станков, директор SMATSA доо и Петрит Сулај, директор албанске контроле летења ANTA потписали споразум о размени радарских података.

Слика 10: Потписивање споразума о размени радарских података са ANTA

9. децембар 2012. године - Фудбалска екипа Београд АТС прва на турниру у Румунији

Фудбалска екипа SMATSA доо победник је међународног фудбалског турнира одржаног у румунском граду Сибиу од 7. до 9. децембра 2012. године. У конкуренцији осам екипа, тим Београд АТС победио је у свих пет мечева и тако освојио турнир.

Слика 11: Фудбалска екипа Београд АТС

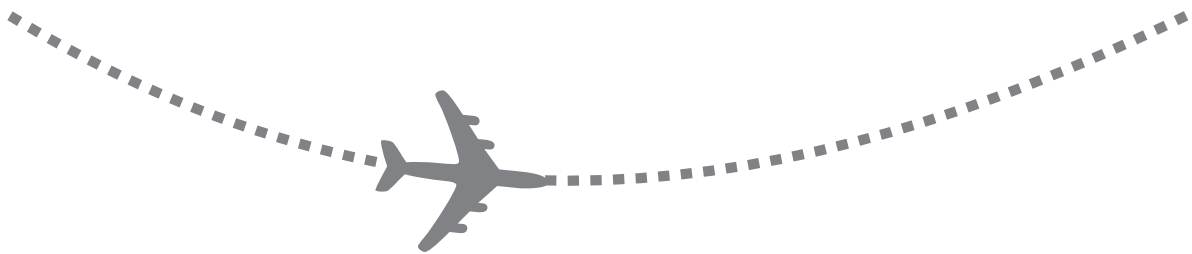

21. децембар 2012. године – SMATSA доо и Park Air потписале су уговор о унапређењу VHF/UHF радио система

Никола Станков, директор SMATSA доо и Nicolas Cooper, менаџер за уговоре компаније PARK AIR SYSTEMS, потписали су у Београду Уговор о унапређењу VHF/UHF радио система за комуникацију земља-ваздух за потребе Центра контроле летења Београд. Уговор ће се реализовати у три фазе у периоду од 2013. до 2015. године на локацијама: Београд, Рудник, Копаноник, Подгорица и Кошевац. У овом периоду биће извршена замена опреме која је престала да се производи, као и надградња преосталих радио уређаја на наведеним локацијама. SMATSA доо са компанијом PARK AIR SYSTEMS сарађује од 2002. године.

4 Пословање у складу са домаћом и међународном регулативом

Европска агенција за безбедност ваздухопловства (EASA –European Aviation Safety Agency) током 2012. године вршила је проверу усаглашености Директората за цивилно ваздухопловство Републике Србије са регулативама Европске комисије, при чему је у периоду од 7. до 11. маја 2012. године посетила и одређене организационе јединице SMATSA доо и уверила се у ефикасност њихове примене.

Том приликом провераван је систем управљања безбедношћу техничких уређаја и система (CNS) кроз анализу оперативних и техничких надлежности, које су прописане технологијом рада и дефинисаним процесима и процедурама. Извршен је и надзор над успостављањем и применом европских регулатива из домена ATM, AIS и MET услуга. Осим тога, извршена је и презентација успостављеног менаџмент система у склопу испуњавања захтева из европске и домаће регулативе из домена пружања ANS услуга и обуке контролора летења.

Такође, у септембру 2012. године, од стране EASA и ДЦВ РС извршена је и редовна провера након које је уследило продужење важења сертификата за одржавање ваздухоплова у оквиру SMATSA Ваздухопловне академије, EASA.145.0298.

Редовна екстерна надзорна провера успостављеног и сертификованог система менаџмента квалитетом у SMATSA доо од стране тима проверивача сертификационе куће SGS (Societe Generale de Surveillance), ради продужења важности сертификата ISO 9001:2008, извршена је у мају 2012. године. Провера је извршена на неколико локација и с обзиром на то да приликом надзорне провере нису идентификоване неусаглашености, важност ISO 9001 сертификата је продужена.

У септембру 2012. године извршена је провера SMATSA Ваздухопловне академије од стране ваздухопловних власти Алжира због добијања потврде о праву на обучавање пилота ваздухоплова на основу потписаног уговора на међународном тендеру.

Осим тога, од стране Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије и Агенције за цивилно ваздухопловство Црне Горе, вршено је више редовних, периодичних и додатних провера, од којих су најзначајније:

- Периодична провера SMATSA доо са циљем провере усаглашености SMATSA доо, као имаоца сертификата пружаоца ваздухопловних услуга, са заједничким безбедносним захтевима из Правилника о условима и начину издавања сертификата за пружање услуга у ваздушној пловидби.
- Провера континуиране усаглашености са регулаторним захтевима везаним за обуку контролора летења.
- Заједничка (АЦВ/ДЦВ) редовна периодична провера усаглашености услуга ATS, CNS, AIS и MET SMATSA доо са одговарајућим сигурносним регулаторним захтевима.
- Инспекцијски надзори у одређеним оперативним организационим јединицама односно аеродромским контролама летења.
- Инспекцијски надзор над радом Центра за обуку и провера садржаја и динамике спровођења обуке, процена и испита.

5 Управљање ваздушним саобраћајем

Условљена обимом и очекиваним захтевима саобраћаја, све у функцији пружања квалитетних услуга цивилним и војним ваздухопловима, један од задатака SMATSA доо јесте да са регионалним и паневропским пословним и институционалним партнерима кроз развојне послове управљања ваздушним саобраћајем ради на успостављању Јединственог европског неба (SES).

Развојни послови АТМ подразумевају:

- Управљање ваздушним простором, укључујући израду навигационих поступака (PANS-OPS);
 - Технологију рада оперативних јединица контроле летења – израду оперативних концепата, процедура за рад и инструкција и
 - Управљање протоком и капацитетом ваздушног саобраћаја, са планско-стратешке перспективе.
- Током 2012. године активно се радило на реализацији плана рада који је на стратешком нивоу дефинисан од стране експерата у области управљања ваздушним саобраћајем:
- Унапређено управљање ваздушним простором има за циљ оптимално планирање рута и максималну искоришћеност расположивог ваздушног простора на основу чега ће се повећати капацитет ваздушног простора и ефикасност а смањити кашњење.
 - Примена R-RNAV поступака омогућиће да ваздухоплови који поседују одговарајућу опрему користе ту могућност и на тај начин оптимизују путање у прилажењу и полетању на основу чега ће се повећати капацитет.
 - Концепт континуираног понирања – Continuous Descent Approach (CDA) на аеродрому Београд омогућиће значајно смањење емисије издувних гасова и буке у близини аеродрома.

Фиксна рутна мрежа у простору надлежности SMATSA доо је током 2012. године унапређена. 31. маја је уведен ваздушни пут UN142 MODRA – AKIKA чиме је DCT опција замењена сегментом фиксне рутне мреже. Истовремено са поменути активностима, у складу са стратешким опредељењем компаније да активно допринесе пројекту повећања ефикасности летења, 8. марта 2012. године уведен је сет DCT опција за планирање летова ноћу у оквиру Beograd FIR/ UIR. Након успешно завршене координације са цивилним ваздухопловним властима Босне и Херцеговине, број DCT опција за планирање летова ноћу је повећан за опције које пролазе кроз ваздушни простор БиХ у коме SMATSA доо пружа услуге у ваздушној пловидби. Резултати праћења утицаја уведених DCT опција на оперативни рад и безбедност ваздушног саобраћаја су показали да се може прећи на планирање корака за даље унапређење ваздушног простора. 28. јуна 2012. године омогућено је коришћење свих објављених DCT опција за планирање летова током целог дана. SMATSA доо је имплементацијом ових мера скратила дужине за планирање летова у циљу повећања ефикасности летења и испуњавања захтева корисника њених услуга. Истовремено су испуњени и планови за увођење free route концепта за 2012. годину.

SMATSA доо је у 2012. години разрадила планове за фазно увођење crossborder DCT опција за наредну годину. За прву фазу изабране су опције које се простиру кроз просторе надлежности хрватског пружаоца услуга у ваздушној пловидби и SMATSA доо. Имплементација прве фазе увођења crossborder DCT опција је планирана за мај 2013. године. Упоредо са тим, SMATSA доо је анализирао и предлагала crossborder DCT опције које се простиру кроз Аустрију, Словенију, Хрватску, БиХ, Црну Гору, Србију, Албанију и Бугарску. За наредну фазу увођење crossborder DCT опција планира се повећање броја опција кроз простор надлежности SMATSA доо и CCL, као и имплементација усаглашених опција које пролазе кроз ваздушни простор држава западног Балкана.

5.1 Цивилно-војна координација

У склопу управљања ваздушним саобраћајем обављају се и послови контроле, заштите и алокације ваздушног простора – цивилно-војна координација на претактичком и тактичком нивоу.

Основни послови и задаци Одељења за контролу, заштиту и алокацију ваздушног простора обухватају:

- прикупљање и анализу захтева за коришћење ваздушног простора од стране цивилних и војних корисника,
- решавање евентуалних конфликтних захтева,
- доношење одлуке о ефикасном коришћењу ваздушног простора на пре-тактичком и тактичком ASM нивоу,
- објављивање одлуке о алокацији ваздушног простора подношењем захтева за издавање NOTAM-а („NOTAM PROPOSAL“),
- израда и вођење статистике о употреби TSA зона.

У току 2012. године започета је пробна фаза представљања дневне одлуке о алокацији ваздушног простора преко „SMATSA портала“. Одељење за контролу, заштиту и алокацију ваздушног простора активно је учествовало у припреми и имплементацији „Концепта флексибилног коришћења ваздушног простора“ - (FUA – Flexible Use of Airspace), припреми и изради радних докумената, упутстава за рад и координацију и процедура за поступање у специфичним ситуацијама. Поред тога, Одељење је учествовало у раду радних група и тимова на европском нивоу вршећи припрему и имплементацију програма за унапређење безбедности и цивилно-војне координације у складу са међународним стандардима.

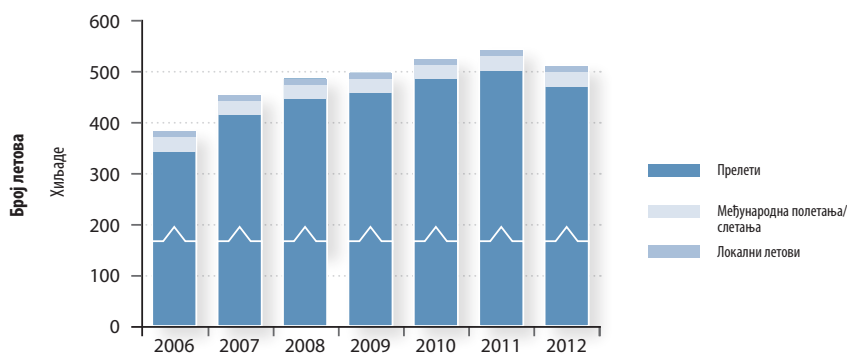
Слика 12: Цивилно-војна координација у Центру контроле летења

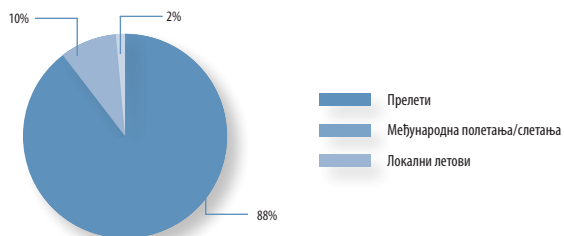
5.2 Подаци о саобраћају

У ваздушном простору надлежности SMATSA доо, у 2012. години је реализовано 529.462 IFR лета, што представља пад од 3,9% у односу на претходну годину. Прелети су забележили пад од 4,3%, а међународна полетања/слетања и локални летови пад од 0,8%.

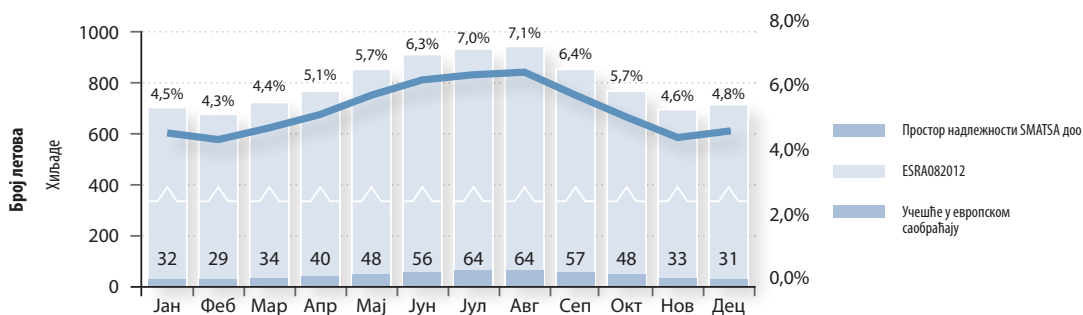
Слика 13: Број летова у периоду од 2006. до 2012. године

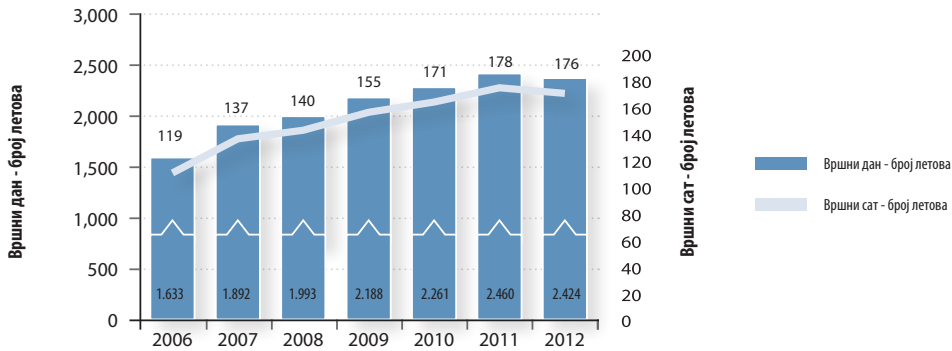
Слика 14: Расподела летова у 2012. години

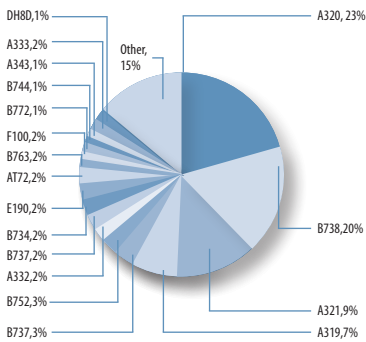
Слика 15: Број летова у простору надлежности SMATSA доо у односу на европски саобраћај у 2012. години

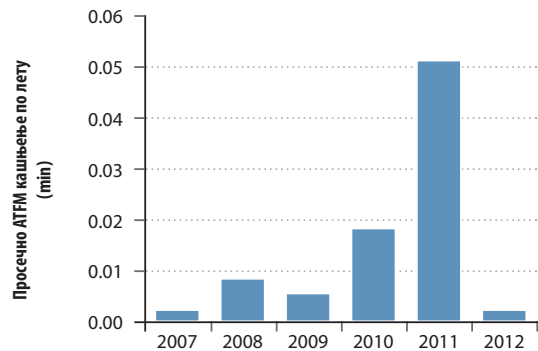
Слика 16: Вршни дан и вршни сат у периоду од 2006. до 2012. године

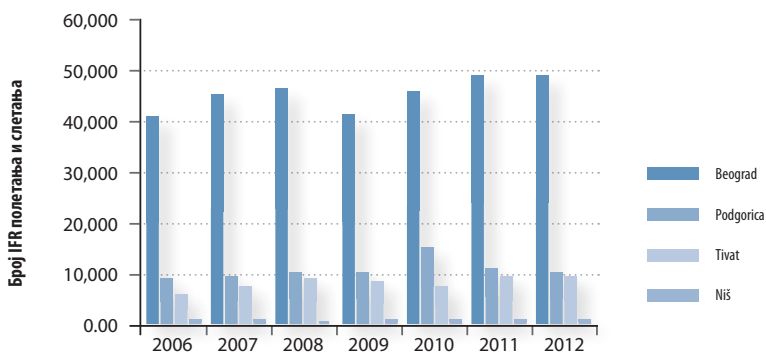
Слика 17: Учешће појединих типова ваздухоплова у 2012. години

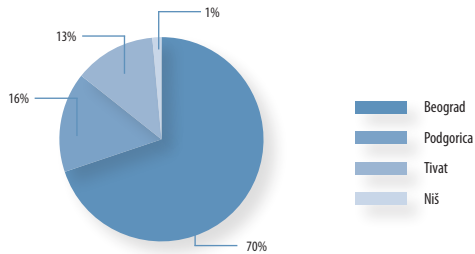
Слика 18: Просечно АТФМ кашњење по лету у простору надлежности SMATSA доо у периоду од 2007. до 2012. године

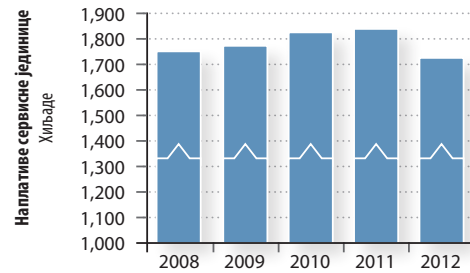
Слика 19: Број полетања и слетања по аеродромима у периоду од 2006. до 2012. године

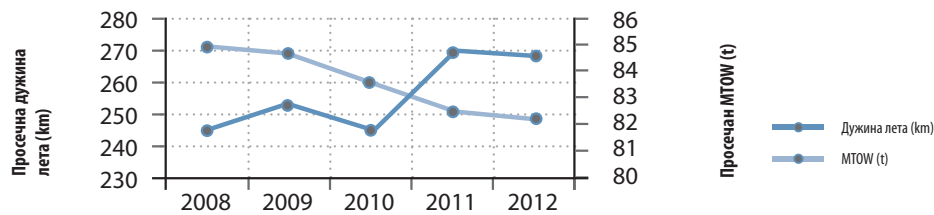
Слика 20: Учесће саобраћаја на појединим аеродромима у 2012. години

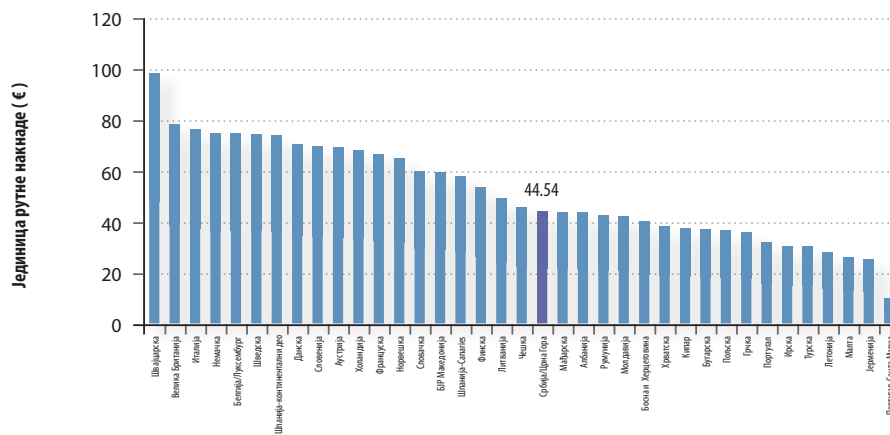
Слика 21: Број сервисних јединица у периоду од 2008. до 2012. године

Слика 22: Просечна дужина лета у FIR Београд и просечан MTOW у периоду од 2008. до 2012. године

Слика 23: Национална вредност јединице рутне накнаде у 2012. години по земљама

6 Комунікація, навігація и надзор

У оквиру обезбеђивања услуга комуникација, навигације и надзора, SMATSA доо је у 2012. години ускладила своје пословање са EUROCONTROL Specification for ATM Surveillance System Performance, која дефинише минимуме перформанси које један надзорни систем контроле летења мора да задовољи.

У циљу испуњења плана рада, у овој области су током године реализовани или започети следећи пројекти:

- Повезивање TopSky-ATC система преко AFTN мреже са CCAMS централним сервером CFMU ради централизоване доделе SSR кодова.
TopSky-ATC систем је унапређен са CCAMS функционалношћу која је успешно тестирана на TopSky-ATC TEST систему подацима добијеним од CFMU преко AFTN/AMHS система.
- Унапређење радарског система на PC Ковиона и мања унапређења на осталим станицама.
- Фино подешавање ARTAS система за пријем података са нових радарских локација – Манастур (Румунија), Софија TAR и Витоша (Бугарска), Скопље Бањски Рид (Македонија) и Порто Романо (Албанија).
- Инсталација EntryNode система за потребе повезивања са ETFMS.
Извршено је повезивање система са AMHS/AFTN (због прослеђивања FSA порука) и RMCDE (због прослеђивања ASTERIX cat062 података ARTAS и MSTС трекера) системима у циљу припрема за пуштање система у оперативни рад који се очекује почетком 2013. године.
- Инсталација CIMACT система за потребе војске Србије и војске Црне Горе на аеродромима Београд и Подгорица и у Команди Ваздухопловства у Земуну.
Урађен је пројектни задатак, инвестициони програм и започет је рад на конкурсној документацији.
- Инсталација конвертора AIDA-NG у AMHS/AFTN систему за подршку ICAO FPL 2012.

- Унапређење TopSky-ATC система за пријем и обраду планова летења у ICAO FPL 2012 формату.

Израђена је пројектна, инвестиционо-техничка и конкурсна документација и потписан је уговор са компанијом Thales. Имплементација уговора је планирана током 2013. године.

- Имплементација FMTP протокола са појединим OLDI партнерима.
Завршен је локални интеграциони тест, као и удаљени интеграциони тестови са BULATSA (OLDI партнер Софија) и ROMATSA (OLDI партнери Арад и Букурешт).
- Увођење дигиталног линка за мулти-плексирани пријем и предају радарских, OLDI и AFTN/AMHS података са Букурештом, Софијом и Скопљем.
- Покретање поступка набавке и припрема техничке спецификације за набавку и инсталацију DVOR и DME уређаја на аеродрому у Вршцу и Београду.
- Набавка и потписивање уговора за испоруку осам резервних анемометара за локације ТКЛ Београд, АКЛ Вршац, АКЛ Батајница, АКЛ Ниш, АКЛ Краљево, АКЛ Поникве, АКЛ Тиват и ТКЛ Подгорица.
Пројекат ће бити реализован током 2013. и 2014. године.
- Израда пројектног задатка, инвестиционог програма и техничке спецификације за набавку ласерских силометара и мерача видљивости за локације АКЛ Вршац, АКЛ Батајница, АКЛ Ниш, АКЛ Краљево, АКЛ Поникве, АКЛ Тиват и ТКЛ Подгорица.
- Миграција свих оперативних комуникација на нову телекомуникациону мрежу SMATSA доо.
Миграција обезбеђује повезивање новог објекта ЦКЛ Београд са удаљеним радарским и ТК центрима и објектима АКЛ-ова.
- Унапређење VHF/UHF радио система за потребе ЦКЛ Београд.
Израђена је инвестиционо-техничка и конкурсна документација и потписан уговор са испоручиоцем опреме ParkAir. Планирана је реализација пројекта у три фазе до краја 2015. године.

- Успешно окончан поступак набавке ATIS/Volmet система.
- Унапређење телекомуникационе инфраструктуре повезивањем на оптичку инфраструктуру Телекома Србија.
- Инсталација и припрема за оперативно коришћење система за говорну комуникацију на локацијама АКЛ Поникве и ТКЛ Подгорица и back-up радио и телефонских система за потребе ТКЛ Подгорица.

Поред послова који су дефинисани планом рада, у оквиру обезбеђивања услуга комуникације, навигације и надзора, 2012. годину су обележили догађаји и активности које су наведене у наставку.

У периоду од марта до августа извршена је надградња софтвера система за говорну комуникацију у ЦКЛ Београд са верзије 2.0А на верзију 2.2, којом су отклоњени претходно уочени проблеми у раду система.

Након инсталације новог софтвера на IP телефонском систему Cisco Unified Call Manager у ЦКЛ Београд, током године је у оперативни рад пуштено снимање IP телефона.

На радарским станицама Ковиона и Муртеница, у мају 2012. године уведена је редувантна линија за пренос Weather података ка ЦКЛ Београд.

На систему за снимање и репродукцију говорне комуникације DIVOS 3 Log у ЦКЛ Београд инсталирана је нова верзија софтвера која је отклонила већину до сада уочених проблема. Иста верзија софтвера је такође инсталирана у ТКЛ Подгорица, АКЛ Батајница, АКЛ Краљево, АКЛ Поникве, АКЛ Вршац и АКЛ Тиват.

У периоду од маја до новембра 2012. године, за потребе телекомуникационог повезивања објеката у комплексу SMATSA Ваздухопловне академије са објектом АКЛ Вршац, спроведен је поступак набавке и изведени су радови на изградњи нове оптичке и телекомуникационе инфраструктуре.

Због планиране инсталације нове навигационе опреме DVOR/DME, на АКЛ Вршац и ограничења која су тиме дефинисана, јавила се потреба за измештањем предајног центра у АКЛ Вршац (контејнер са предајницима VHF/UHF система Park Air и мултиплексном опремом) на нову локацију.

У јулу 2012. године извршена је инсталација по два нова UPS уређаја на радарским станицама Ковиона, Кошевац и Муртеница. Ова активност представља битно побољшање са становишта обезбеђења континуалног електроенергетског напајања на станицама, а самим тим и расположивости радарских података.

Инсталиране су и тестиране две верзије софтвера на AFTN/AMHS TEST и AFTN/AMHS ONL систему за потребе унапређења система за потребе FPL2012. На овај начин је уведена конверзија плана лета из новог формата (FPL2012) у стари формат (који TopSky-ATC ONL систем може да обради), а додатно су у CADAS систем уведени темплејти за попуњавање FPL у новом формату.

Извршено је укупно шест инсталација нових верзија софтвера на TopSky-ATC систем (FAM 4_14_6 p49.0, FAM 5_0_5 p51.3, FAM 5_0_6 p51.7, FAM 5_0_7 p51.8, FAM 5_1_7 p58.1 и FAM 5_1_8, p59.3) којима су, осим увођења нових функционалности, решавани постојећи и новонастали PCR-ови. Такође, извршено је пуштање у оперативни рад новог X.25 OLDI партнера Букурешт. Почетак реализације миграције са X.25 на IP везе и прелазак са FDE на FMTP протокол за размену OLDI порука је планиран за 2013. годину.

У циљу додатног олакшања рада контролора летења на оперативном радном месту, у јулу 2012. уведен је фреквенцијски офсет, функционалност која је први пут омогућила истовремену предају са више локација. На овај начин значајно је умањена повремена потреба контролора да током оперативног рада мења радио локацију са које врши предају, пошто ниједна појединачна локација не обезбеђује покривање целог простора у надлежности ЦКЛ Београд.

7 Безбедност ваздушног саобраћаја

У настојању да са трендом пораста ваздушног саобраћаја унапреди и квалитет пружања услуга у ваздушној пловидби, SMATSA доо посвећује значајну пажњу повећању безбедности, ефикасности и економичности, уз стално праћење и задовољење захтева својих корисника.

Повећање обима ваздушног саобраћаја, као и развој опреме и технологије, условили су потребу за константним унапређењем безбедности у складу са највишим стандардима и препорученом праксом. Следећи основне принципе безбедности, SMATSA доо примењује одговарајући Систем управљања безбедношћу да би се обезбедило боље разумевање, прихватање и примена високих стандарда безбедности ваздушног саобраћаја.

Према последњој провери достигнутог нивоа безбедносне зрелости, спроведене од стране EUROCONTROL/CANSO, SMATSA доо сврстана је на друго место у Европи.

Рад на испуњавању постављених циљева на пољу безбедности ваздушног саобраћаја настављен је и током 2012. године:

- Спроведен је програм обуке за стицање вештине за спровођење процене ризика приликом увођења промене у функционални систем за запослене који се у свом раду сусрећу са променама у систему за пружање услуга у ваздушној пловидби, а које потенцијално могу утицати на безбедност ваздушног саобраћаја.
- У оквиру радионице Safety Culture Regional Workshop, одржане у Луксембургу, представљени су основни принципи процеса мерења безбедносне културе (Safety Culture Measurement), процеса који представља и стратешки циљ на европском нивоу и помаже да се егзактно утврди ниво применљивости успостављеног Система управљања безбедношћу у организацији. Поред тога, усвојена је иницијатива за извођење поступка мерења безбедносне културе у SMATSA доо, коју би EUROCONTROL требао да спроведе током наредне године, уз ангажовање независног тела за валидацију резултата и давање препорука.
- Током године спроведено је десет безбедносних контролних прегледа (АКЛ Ниш, АКЛ Батајница, АКЛ Вршац, АКЛ Краљево, АКЛ Поникве, АКЛ Београд, ТКЛ Подгорица, АКЛ Тиват, SMATSA Ваздухопловна академија и Одељење технике ЦКЛ).

7.1 Безбедносни индикатори

Дефинисање одговарајућих безбедносних индикатора и безбедносних циљева обезбеђује квалитетније праћење и развој нивоа безбедности система.

Као мера достигнутог нивоа безбедности АТМ-а, безбедносни индикатори и безбедносни циљеви SMATSA доо утврђени су од стране Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије (ДЦВ) и Агенције за цивилно ваздухопловство Црне Горе (АЦВ).

Анализа безбедносних индикатора врши се на годишњем нивоу, узимајући у разматрање податке за последње три године. Резултати анализе безбедносних индикатора за 2012. годину, извршене у складу са „Приручником о управљању безбедношћу“, представљени су у наставку.

7.1.1 Индикатори догађаја

Индикатор удеса

Прихватљив ниво безбедности за удесе у којима је АТМ имао удела износи мање од 0,007 удеса на годишњем нивоу (ДЦВ), односно мање од 0,00128 удеса на 100.000 операција (АЦВ). Безбедносни циљ за 2015. годину износи мање од 0,005 удеса на годишњем нивоу (ДЦВ), односно мање од 0,00077 удеса на 100.000 операција (АЦВ).

У периоду од 2010. до 2012. године у ваздушном простору надлежности SMATSA доо пријављено је у просеку 7,33 догађаја категорије „удес ваздухоплова“ на годишњем нивоу. Како ни код једног удеса није било удела АТМ, тј. ниједан од удеса није настао као последица пропуста у раду SMATSA доо, по овом критеријуму достигнут је прихватљив ниво безбедности.

Табела 1: Број удеса на годишњем нивоу

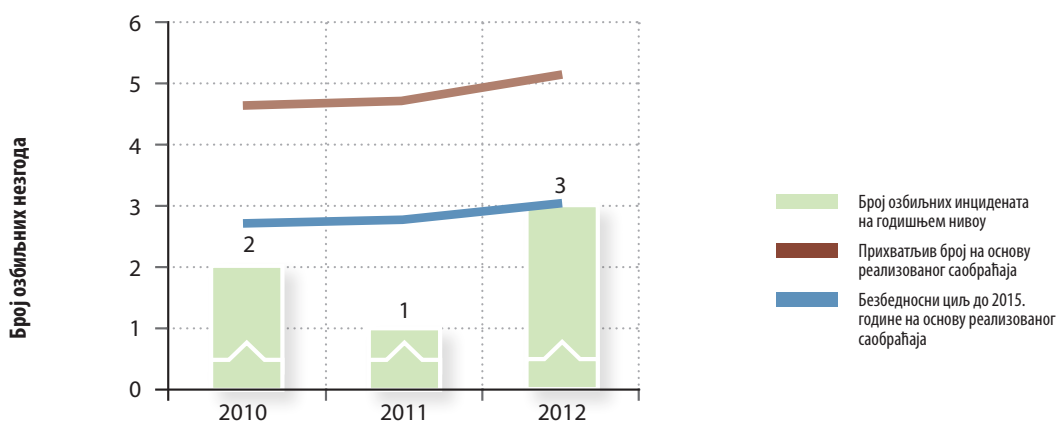
Година	Број удеса ваздухоплова без утицаја АТМ	Број удеса ваздухоплова са утицајем АТМ
2010	8	0
2011	10	0
2012	4	0

Индикатор озбиљних инцидената

Прихватљив ниво безбедности дефинисан према индикаторима озбиљних инцидената а одређен од стране ДЦВ-а, износи мање од 5 озбиљних инцидената на годишњем нивоу, односно мање од 0,83 озбиљних инцидената на 100.000 операција (АЦВ).

Безбедносни циљ износи мање од 3 озбиљна инцидента на годишњем нивоу (ДЦВ), односно мање од 0,5 озбиљних инцидената на 100.000 операција, како је дефинисано од стране АЦВ-а.

Слика 24: Број озбиљних инцидената у периоду од 2010. до 2012. године

У ваздушном простору надлежности SMATSA доо, у периоду од 2010. до 2012. године пријављено је у просеку 2 догађаја категорије „озбиљан инцидент“ на годишњем нивоу, чиме је безбедносни критеријум задовољен.

Индикатор битних инцидената

Прихватљив ниво безбедности дефинисан према индикаторима озбиљних незгода и одређен од стране ДЦВ-а, износи мање од 50 битних инцидената на годишњем нивоу, односно мање од 8,3 битних инцидената на 100.000 операција, како је прописано од стране АЦВ-а.

Безбедносни циљ за 2015. годину је мање од 30 битних инцидената на годишњем нивоу (ДЦВ), односно 5 битних инцидената на 100.000 операција (АЦВ).

Слика 25: Број битних инцидената у периоду од 2010. до 2012. године

Индикатор неовлашћених излазака на ПСС

Прихватљив ниво безбедности према правилима ДЦВ-а износи мање од 3 неовлашћена изласка на ПСС на годишњем нивоу. Према захтевима АЦВ-а прихватљив ниво безбедности износи мање од три неовлашћена изласка на ПСС на 100.000 операција полетања и слетања.

Безбедносни циљ за 2015. годину је мање од 2 неовлашћена изласка на ПСС на годишњем нивоу (ДЦВ), односно 1,5 неовлашћена изласка на ПСС на 100.000 операција полетања и слетања (АЦВ).

С обзиром да у периоду од 2010. до 2012. године у ваздушном простору надлежности SMATSA доо није било пријављених догађаја категорије неовлашћених излазака на ПСС, вредност индикатора неовлашћених излазака на ПСС је у оквиру прихватљивог нивоа безбедности.

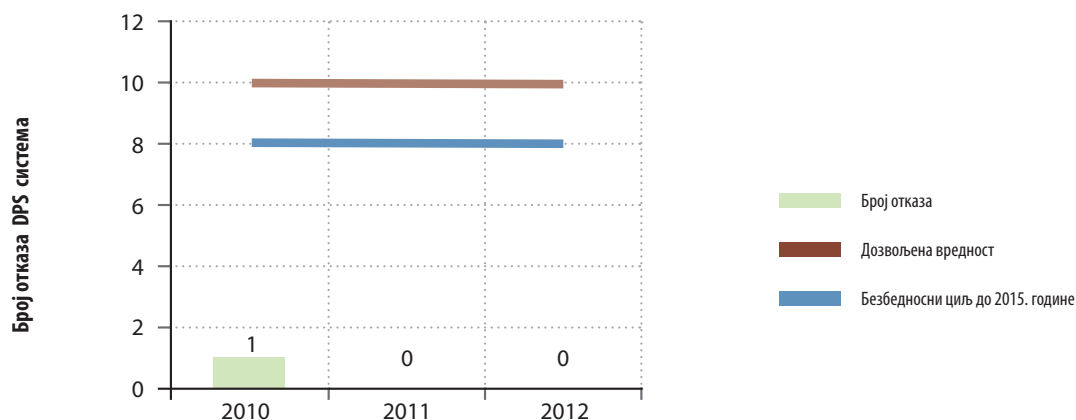
7.1.2 Индикатори догађаја карактеристичних за АТМ који су везани за расположивост CNS уређаја и система

Индикатор отказа DPS (TopSky-ATC) система

Систем TopSky-ATC је оперативни систем за обраду радарских података и планова летења који се налази у згради ЦКЛ Београд. Прихватљив ниво безбедности дефинисан према индикатору за DPS TopSky-ATC, одређен од стране ДЦВ-а, износи мање од 10 кварова годишње.

Безбедносни циљ до 2015. године јесте задржати вредност прихватљивог нивоа безбедности испод 8 кварова на годишњем нивоу, уз задовољење усвојених препорука EUROCONTROL-а за потребну расположивост система.

Слика 26: Број отказа DPS (TopSky-ATC) система у периоду од 2010. до 2012. године

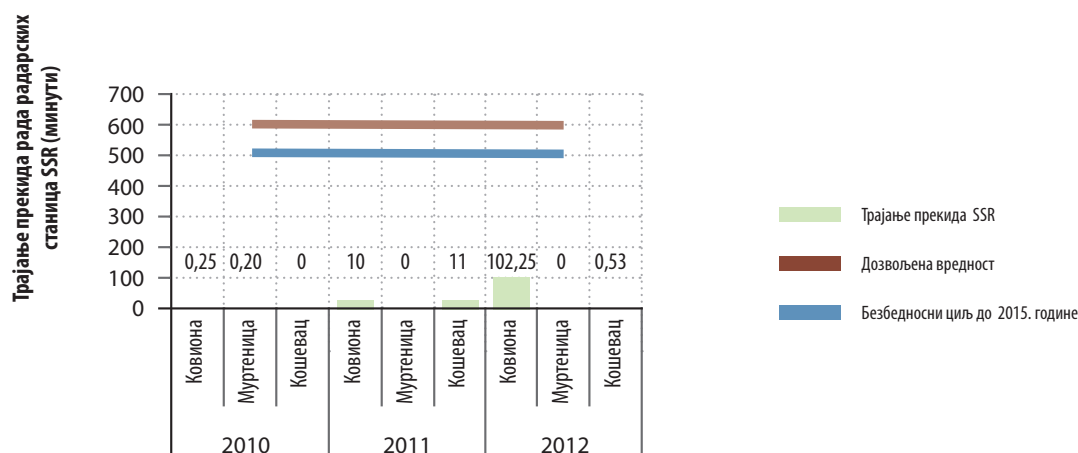

Током 2012. године није било кварова DPS система, тако да је са трогодишњим просеком од 0,33 квара годишње, вредност индикатора отказа DPS (TopSky-ATC) система у оквиру прихватљивог нивоа безбедности.

Индикатор трајања прекида рада радарских станица SSR

Прихватљив ниво безбедности за SSR радарске станице јесте усвојена вредност по препоруци EUROCONTROL-а која за акумулирано време прекида рада SSR радара износи мање од 600 минута годишње (расположивост 99,8858%). Безбедносни циљ до 2015. године јесте задржати акумулирано време прекида рада SSR радарских система у току године испод 500 минута. Вредност безбедносног индикатора добијеног из трогодишњег узорка је у оквиру прихватљивог нивоа безбедности за све три SSR радарске станице (Ковиона, Кошевац и Муртеница).

Слика 27: Трајање прекида рада SSR радарских система у периоду од 2010. до 2012. године

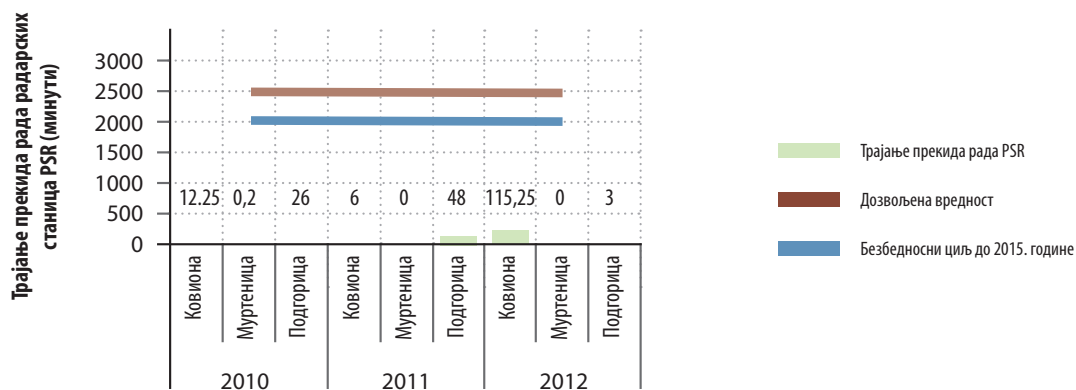

Индикатор трајања прекида рада радарских станица PSR

Прихватљив ниво безбедности за PSR радарске станице је усвојена вредност по препоруци EUROCONTROL-а која за акумулирано време прекида рада износи мање од 2.400 минута годишње (расположивост 99,5433%). Безбедносни циљ до 2015. године је задржати акумулирано време прекида рада PSR радарских система у току године испод 2.000 минута.

У периоду од 2010. до 2012. године просечно трајање прекида рада на три PSR радарске станице (Ковиона, Муртеница и Подгорица) било је у оквиру прихватљивог нивоа безбедности.

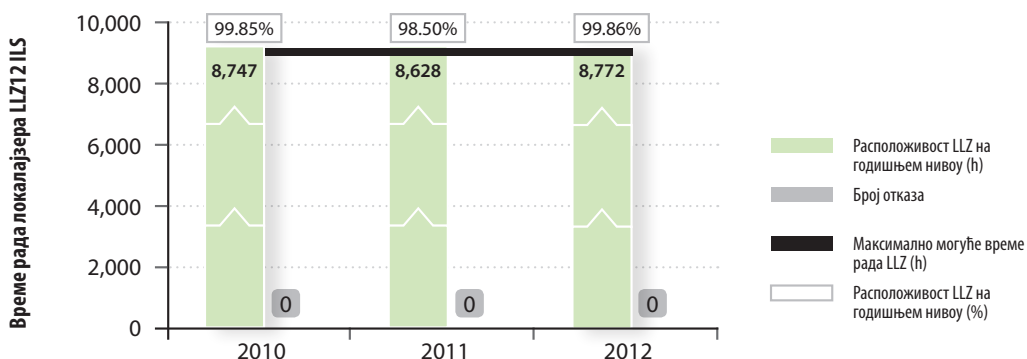
Слика 28: Трајање прекида рада PSR радарских система у периоду од 2010. до 2012. године

Индикатор отказа LLZ ILS 12 (CAT III)

Локалајзер LLZ12 (CAT III) је током 2012. године од могућих 8.784 сати радио укупно 8.772 часова (расположивост 99,86%). Са просечним временом рада од 8.716 сати годишње у периоду од 2010. до 2012. године, без отказа, индикатор МТВО (средње време између отказа) за LLZ ILS 12 (CAT III) јесте у оквиру прихватљивог нивоа безбедности одређеног од стране ДЦВ-а и усвојене вредности по препоруци ИСАО-а (више од 4.000 часова на трогодишњем нивоу).

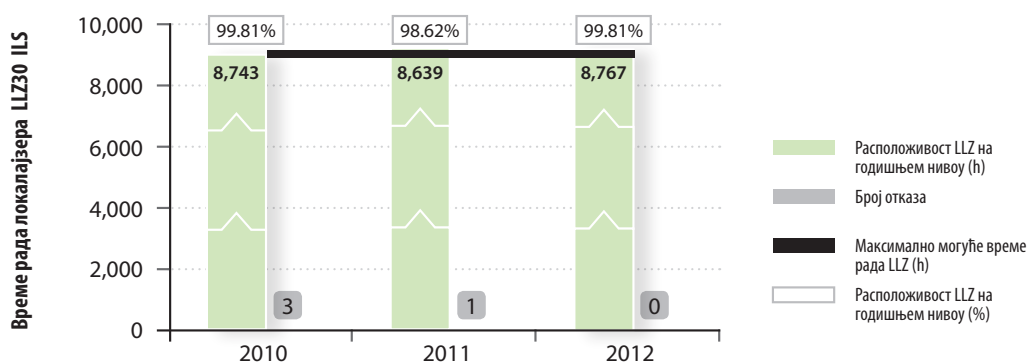
Слика 29: Време рада и број отказа уређаја LLZ12 (CAT III) у периоду од 2010. до 2012. године

Индикатор отказа LLZ ILS 30 (CAT I)

Локалајзер LLZ30 (CAT I) је током 2012. године био расположив 8.767 часова (расположивост 99,81%). Узимајући у обзир просечно време рада од 8.717 сати годишње и 4 отказа у периоду од 2010. до 2012. године, индикатор МТВО (средње време између отказа) за LLZ ILS 30 (CAT III) јесте у оквиру прихватљивог нивоа безбедности одређеног од стране ДЦВ-а и усвојене вредности по препоруци ИCAО-а (више од 1.000 часова на трогодишњем нивоу).

Слика 30: Време рада и број отказа уређаја LLZ30 (CAT I) у периоду од 2010. до 2012. године

Индикатор говорне комуникације земља-ваздух

Број губитака и деградација сервиса говорне комуникације земља-ваздух је у периоду од 2010. до 2012. године у просеку износио 34,3 губитака сервиса на годишњем нивоу, што је у оквиру прихватљивог нивоа безбедности одређеног од стране ДЦВ-а и износи мање од 60 губитака (инцидената) или деградација сервиса на годишњем нивоу. Безбедносни циљ до 2015. године јесте да број губитака сервиса на годишњем нивоу буде мањи од 50.

У складу са међународним стандардима, препорукама EUROCONTROL-а и искуствима и праксама других пружалаца ANS услуга, у SMATSA доо су поред наведених безбедносних индикатора установљених од стране националних ваздухопловних власти, уведени и интерни безбедносни индикатори за све виталне системе и/или њихове компоненте.

8 Ваздухопловна метеорологија

Почевши од 27.01.2012. године уведена је нова ваздухопловна метеоролошка услуга која подразумева карту прогнозе за област за летове на малим висинама (SWL карта). Ову врсту карте израђује Ваздухопловни метеоролошки центар и на њој је приказана прогноза значајних метеоролошких појава у комбинацији са прогнозом ветра и температуре на висини, за простор Beograd FIR од тла до FL150. Увођењу SWL карте претходило је сертификавање ове услуге и допуна Сертификата за пружање услуга у ваздушној пловидби, чиме су се стекли услови да се карта доставља корисницима, односно да се укључује у документацију за лет.

Од марта 2012. године документацију за лет за летове на малим висинама до FL 150 у простору FIR Београд, могуће је добити и електронском поштом.

У циљу праћења успешности пословања у домену пружања ваздухопловних метеоролошких услуга дефинисани су одређени индикатори, а њихове планиране и остварене вредности представљене су у следећој табели:

Табела 2. Индикатори у домену пружања ваздухопловних-метеоролошких услуга

Назив индикатора	Планирано	Остварено
Благовременост достављања докумената потребних за оперативни рад	100%	89%
Тачност прогноза за аеродром (TAF)	100%	100%

Осим тога, у домену пружања ваздухопловних метеоролошких услуга извршене су и следеће активности са приказаним степеном остварења:

1. Обезбеђивање резервних анемометара за све аеродроме, 100%;
2. Надоградња постојећег VCS софтвера, 100%;
3. Надоградња софтвера SAWAS Web апликацијом, 30%, и
4. Уређење радног простора у Вршцу и Тивту, 50%.

9 Ваздухопловно информисање

У оквиру унапређења квалитета информисања корисника, 2012. годину обележило је објављивање оперативне верзије првог двојезичног електронског АИП-а. "eAIP Србија/Crna Gora" је први двојезични електронски АИП у свету који је израђен у складу са EUROCONTROL-овом спецификацијом и доступан је у две варијанте:

- папир,
- html и pdf (на CD-у и EAD PAMS-у).

Осим тога, у току 2012. године извршено је објављивање оперативне верзије VFR АИП на CD-у, тако да је VFR АИП је доступан у две варијанте, на папиру и у pdf формату (на CD-у и EAD PAMS-у).

Представници SMATSA доо су активно учествовали током 2012. године у радним групама AIM/SWIM Team 2, EAD Evolution Task Force 8, AI Operations Sub-group 6 и AI Operations Sub-group 7.

Узимајући у обзир циљеве квалитета у процесима пружања AIS услуга постављене документом Циљеви квалитета за 2012. годину QM.FORM.001 од 03.04.2012. године, одржавање оцене квалитета Q од најмање 0,77 остварено је у целисти. Оцењивање квалитета спроведено је на узорку од 148 података.

Осим тога, анализа испитивања задовољства корисника врши се на основу тромесечних извештаја о квалитету података из SDO, PAMS и INO апликација Европске базе AIS података, приговора корисника, као и на основу Упитника о задовољству корисника – AIS.FORM.122. Тренд грешака у EAD апликацијама анализиран је закључно са трећим кварталом 2012. године. У складу са објављеним начином контакта у случају уочених грешака или пропуста (GEN 0.1, тачка 4) у ваздухопловним публикацијама, Служба ваздухопловног информисања прикупља, анализира и поступа са приговорима у складу са AIS.PROC.012 Процедура за поступање са приговорима. Анализом Упитника о задовољству корисника – AIS.FORM.122, констатовано је да су корисници оценили пружање услуга ваздухопловног информисања одличном оценом.

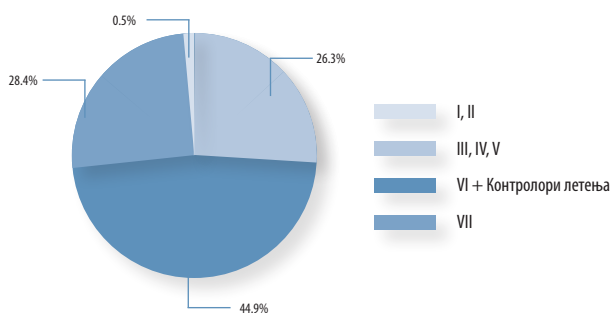
10

Људски ресурси

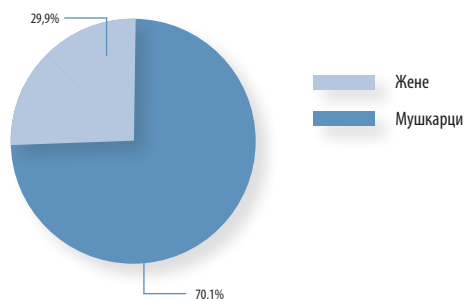

Висококвалификован и адекватно обучен кадар спреман да се константно усавршава, један је од најважнијих приоритета SMATSA доо будући да развојем индивидуалног и професионалног потенцијала доприноси остварењу пословних циљева, испуњавају постављених задатака и успешно следи стратегију SMATSA доо. SMATSA доо је послодавац који свима пружа једнаке могућности и залаже се за стварање климе у којој постоји равноправност како у статусу, тако и у начину запошљавања, али истовремено очекује и највише стандарде професионалног понашања од стране својих запослених. Структура запослених у SMATSA доо према степену стручне спреме, старости и полу приказана је на следећим дијаграмима:

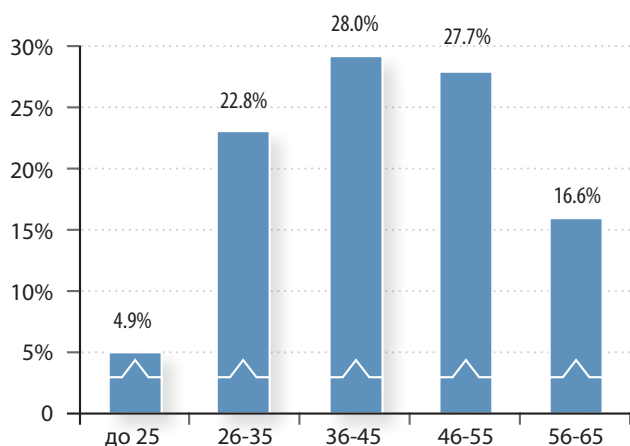
Слика 31: Структура по степену стручне спреме

Слика 33: Структура по полу

Слика 32: Старосна структура запослених

10.1 Центар за обуку – место професионалног развоја запослених

SMATSA доо активно улаже у развој знања и вештина својих запослених. Изградњом система квалитетне и континуиране обуке запослени имају могућност да унапређују своја знања и вештине у складу са европским и међународним стандардима у области пружања услуга у ваздушној пловидби. Центар за обуку, који се првенствено бави спровођењем обуке контролора летења, током 2012. године стекао је додатна овлашћења/сертификате:

Најзначајније обуке које су реализоване у Центру за обуку током 2012. године односе се на:

- Обука 43 полазника за стицање ADI овлашћења и припрема за полагање TEA теста;
- Обука 6 контролора летења за стицање овлашћења Обласна контрола – надзорна (ACS);
- Обука 7 контролора летења за стицање овлашћења Прилазна контрола – надзорна (APS);
- Обука 6 контролора летења за стицање овлашћења Терминална контрола (TKL);
- Спровођење курса за ОЈТ инструкторе за укупно 15 полазника;
- Спровођење обуке за наставнике теоријске и практичне наставе за укупно 8 полазника;
- Спровођење курса за шефове смена за 18 полазника;
- Спровођење курса освежења знања у ванредним ситуацијама на симулатору EUROCAT-E за 190 контролора летења са радарским овлашћењима;
- Спровођење курса освежења знања из ваздухопловног енглеског језика за 139 контролора летења;
- Спровођење курса освежења знања за поступке у ванредним ситуацијама за 20 контролора летења из АКЛ Београд.

У 2012. години, од 43 студента контроле летења њих 17 стекло је дозволу контролора летења за самостални рад у организационој јединици у коју су распоређени.

Када је у питању особље ваздухопловне технике, спроведен је велики број обука за укупно 127 запослених. Обуке су се односиле на разне врсте усавршавања и одржавања система, а подразумевале су следеће: VHF/UHF Park Air, DIVOS 3 log, TRS Pro-line rel. 2.0, DIVOS 3 log, TRS Pro-line rel. 2.0., почетна обука инжењера, MIDAS IV (освежење знања), VCS 3020 X rel. 7.0 & RBS & TBS, DME FAL 2020, AWS - 200 SAWAS, курс за инструкторе ваздухопловне технике, RMCDE, NDB NX 250/1000/2000, RSM 970 S Cirius Tip 1, RSM 970 S Cirius Tip 2, NDB NX 250/1000/2000, LLZ 381 N, MicroStep резервни анемометри FAT, и конфигурисање CiscoSecurity сервиса.

Обука ваздухопловног метеоролошког особља у 2012. години обухватала је следеће курсеве: курс за прогностичара по програму INSTR – Т, курс инструктора за ваздухопловне метеоролошке техничаре, курс за ваздухопловне метео-техничаре, курс за прогностичара – инструктора, као и курс за наставника теоријске наставе.

Осим тога, неке од најзначајнијих обука и радионица којима су присуствовали запослени SMATSA доо у току 2012. године и након тога стекли одређене сертификате и уверења о оспособљености, приказане су у следећој табели:

Табела 3. Најзначајније радионице и обуке у 2012. години

Бр.	НАЗИВ ОБУКЕ	НАПОМЕНА
1.	SDO Data Provider	Обука у иностранству - 2 запослена
2.	Briefing Facility	Обука у иностранству - 6 запослених
3.	FrameMaker® Structured Authoring	Обука у иностранству - 3 запослена
4.	FrameMaker® Structured Advanced	
5.	apsXML® eAIP Editorial	
6.	apsXML® eAIP Administrator	
7.	Интерна обука за рад са апликацијом EAD INO-DU BF	Интерна обука организована за све ARO - 42 запослена
8.	MANIF AFM Workshop	Радионица у организацији Eurocontrol-a, за нову верзију MANIF AFM софтвера за координацију фреквенција и припрема за миграцију COM3 и COM4 табела
9.	BSS Workshop	Демонстрација BSS алгорита примењеног у систему за говорну комуникацију и примери правилног рада у пракси, у организацији произвођача опреме Frequentis
10.	Основна обука из области навигације	Основна обука свих пилота из области навигације на основу захтеваних перформанси за коришћење PRNAV и RNP APCH поступака чиме је проширена оперативна спецификација Службе за калибражу
11.	Обука за одражавање авиона King Air 350	Практична обука једног техничара за одржавање авиона King Air 350, у Немачкој
12.	Коришћење софтвера за обраду VCS-2MET- Processing, верзија 3.5 и коришћење софтвера за приказ слика и анализу софтвера VCS-2MET- Vision+, верзија 1.7	
13.	Cessna 172 Maintenance Familiarization and Garmin 1000 Training	Сертификована четворица радника Одељења за одржавање ваздухоплова

10.1.1 Обука екстерних корисника у Центру за обуку

У протеклој години у Центру за обуку пружене су услуге школовања и екстерним корисницима и то:

- Школовање самофинансирајуће класе контролора летења, 6 полазника;
- Курс освежења знања у ванредним ситуацијама за контролоре летења из RS CAD, 10 полазника;
- Курс освежења знања за контролоре летења из VHDCA, 20 полазника;
- Курс обуке официра за навођење Војске Србије.

10.2 SMATSA Ваздухопловна академија – право место за обуку пилота

Осим пружања услуге школовања за обављање послова у домену пружања услуга у ваздушној пловидби, SMATSA доо пружа и услуге школовања за стицање дозвола пилота ваздухоплова.

Током 2012. године укупно 15 полазника је завршило обуку у SMATSA Ваздухопловној академији, а своје школовање у наредној години наставиће 114 полазника који долазе из Србије, Црне Горе, Либије, БиХ, Туниса, Малија, Македоније, Холандије, Хрватске, Словеније, Швајцарске, Алжира, Малте и Румуније.

Неке од најзначајнијих активности које су обележиле претходну годину а утицале су и на унапређење услова у извођењу обуке пилота и на подизање угледа SMATSA Ваздухопловне академије, односе се на куповину 8 ваздухоплова Cessna 172S.

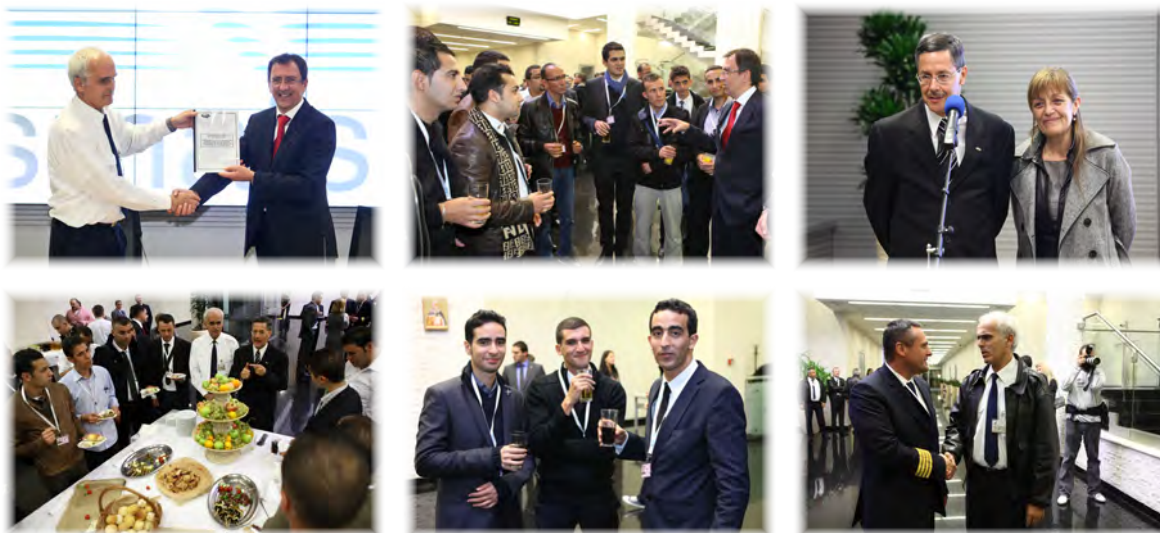
Слика 34: Нови авиони Cessna 172S за обуку у SMATSA Ваздухопловној академији

Осим тога, током 2012. године имплементиран је и нови курс – “Distance Learning PPL”, чиме је први пут у авијацији у Србији уведен систем учења на даљину.

Један од најзначајнијих послова који је склопљен у 2012. године односи се на школовање 48 кандидата из Алжира за практичну обуку за стицање CPL(A) дозволе пилота, који између осталог подразумева и признавање SMATSA Ваздухопловне академије од стране алжирског Директората за цивилно ваздухопловство.

Слика 35: Потписивање уговора о школовању 48 кандидата из Алжира у SMATSA Ваздухопловној академији

11 Калибража ЗРНС

SMATSA доо је оспособљена да врши калибражу земаљских радио-навигационих средстава (ЗРНС) из ваздуха и провере летних процедура како за сопствене, тако и за потребе екстерних корисника.

Коришћењем најновијих техничких решења из области система за калибражу и константним унапређењем процедура, остварују се следећи циљеви:

- Висока прецизност измерених параметара;
- Могућност понављања поступка у току калибраже ЗРНС;
- Минимално тражено време лета и минималан број ангажованог особља и
- Потпуно испуњавање свих захтева клијената у уговореном року.

Поред постојећег авиона за калибражу, крајем 2013. године очекује се и испорука новог Hawker Beechcraft King Air 350, опремљеног са системом AD-AFIS-112.

У току 2012. године спроведене су услуге калибраже у складу са уговорима са следећим ентитетима:

Croatia Control - калибража свих ЗРНС	новембар 2011. – новембар 2014.
Аеродромом Будимпешта - калибража ILS-ова и РАРИ светала	мај 2011. – мај 2014.
Hungarocontrol - калибража VOR, DME, радара и процедура	јун 2011. – јун 2014.
THALES - пуштање у рад нових ILS на аеродромима Сплит и Љубљана	март 2012. и јул 2012.
Slovenia Control - калибража свих ЗРНС	март 2012. – март 2014.
M-NAV - калибража свих ЗРНС	април 2012. – април 2015.
Федерација БиХ - калибража свих ЗРНС	мај 2012. – мај 2013.
Република Српска - калибража свих ЗРНС	октобар 2012. – октобар 2013.
ANTA - калибража уређаја на аеродрому у Тирани	новембар 2012. – новембар 2013.
Аеродром Брач, Хрватска - калибража РАРИ светала	фебруар 2012. – фебруар 2013.

Укратко, у 2012. години успешно је реализовано 326 калибража и 482 сати лета.

12 Информационе технологије

Подршка стручњака из домена информационих технологија у 2012. години омогућила је реализацију знатног броја важних пројеката и задатака, пратећи стандарде и достигнућа на светском нивоу из ове области.

- Извршено је проширење виртуелне инфраструктуре и повећање броја њених корисника. У циљу побољшања снимања на DIVOS систему, унапређена је IP телефонска централа.
- Увођењем Nagios система за мониторинг ресурса у јануару 2012. године, успостављен је систем праћења физичких и виртуелних ИТ сервиса, као и мониторинг софтверских, мрежних и storage сервиса.
- У априлу 2012. године извршена је миграција документ менаџмент система са верзије MOSS 2007 на верзију SharePoint 2010 која има напредније функционалности за управљање документима.
- На захтев ICAO, у координацији са Ваздухопловно-метеоролошким центром Београд, у децембру 2012. године успостављен је CMS систем за приказ SWL карата за летове на малим висинама. Ново CMS решење је развијено и за студенте SMATSA Ваздухопловне академије у Вршцу, на основу кога је сада омогућена доступност електронског материјала у настави.
- Ради успостављања редувантности веза ка ЦКЛ Београд, у Подгорици и Тивту инсталирана су два ASA firewall-а.
- Иницирана повећаним саобраћајем, извршена је миграција Mail Server-а на стабилну верзију, а током године завршена је и израда апликације за распоред рада контролора летења.

У циљу праћења успешности пословања у домену информационих технологија, дефинисани су индикатори чије су планиране и остварене вредности представљене у следећој табели:

Табела 4: Индикатори у домену информационих технологија

Назив индикатора	Планирано	Остварено
Однос броја физичких и виртуелних сервера	90%	65%
Однос броја запослених који користе физичке радне станице и виртуелне VDI рачунаре	50%	20%
Време доступности кључних ИТ сервиса (SharePoint, мејл сервер, CMS сервиси за размену података са спољним ентитетима)	99,99%	99,99%

Представници SMATSA доо су у октобру 2012. учествовали на PENS симпозијуму у Бриселу чија је тема била прикључивање ANS провајдера на PENS инфраструктуру ради сигурне размене FMTP OLDI, AMHS и RDR порука, као и размена искуства појединих ANSP везана за PENS.

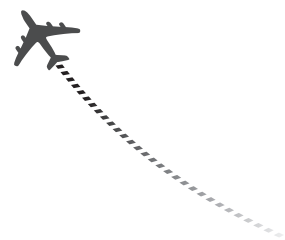
13

Инвестирање у инфраструктуру

На основу плана инвестиција за 2012. годину реализоване су активности на изградњи, пројектовању, реконструкцији, санацији, адаптацији и инвестиционом одржавању објеката. Поред тога, уговорени су послови чија се реализација очекује у наредном периоду. Међу најважнијим, како започетим тако и реализованим инвестицијама у 2012. години можемо истаћи следеће:

- Извођење грађевинско-инсталатерских радова на изградњи објеката у саставу Предајног центра „Рудник“ на локацији Велики Штурац на планини Рудник, започето је у јуну 2012. године. На доњем нивоу објекта, између осталог, предвиђено је смештање техничке сале, трафостанице, просторије за смештај дизел електричних агрегата, просторије за нисконапонски развод и суве трафое, просторије за смештај опреме непрекидног електро напајања (UPS уређаја) и приручног магацина резервних делова са радионицом, а на горњем нивоу просторија за одмор. Поред тога, за несметано функционисање објекта предвиђени су пратећи садржаји и опрема унутар и изван објекта ради његовог снабдевања електричном енергијом, водом и грејањем.
- Извођење радова на текућем одржавању Аеродромске контроле летења Вршац којим је освежен ентеријер објекта, извршене интервенције на мокрим чворовима и замењене дотрајале инсталације.

- Завршетак израде пројектно-техничке документације, уговарање и отпочињање радова на замени дотрајалих цеви интерног водовода за потребе објеката контроле летења у Вршцу.
- Израда идејних пројеката за реконструкцију и доградњу Управне зграде на Тргу Николе Пашића 10 у Београду.
- У току 2012. године започета је израда пројектне документација за реконструкцију објеката у саставу SMATSA Ваздухопловне академије у Вршцу, а завршени су и идејни и главни пројекти за реконструкцију куполе торња АКЛ Вршац са доградњом терасе. Поред тога, изграђена је нова кабловска инфраструктура око ПСС Вршац и измештен је контејнер Предајног центра на другу локацију у оквиру аеродрома Вршац.
- Набављена је и уграђена одговарајућа термотехничка опрема у циљу обезбеђења захтеваних климатизационих параметара неопходних за рад постојећих и новоуграђених ваздухопловно-техничких система.

14 Менаџмент квалитетом

У складу са својом пословном политиком, SMATSA доо посвећује значајну пажњу испуњавању захтева корисника и настоји да обезбеди њихово пуно поверење и задовољство, како квалитетом услуга и производа, тако и сталним унапређењем квалитета у свим фазама процеса рада.

На основу захтева садржаног у стандарду ISO 9001:2008 успостављен је Систем менаџмента квалитетом, чија је структура прилагођена унутрашњој организацији SMATSA доо и обезбеђује документовање свих активности које могу утицати на квалитет производа и услуга и њихову ефективну примену.

Увођењем, одржавањем и сталним унапређењем система менаџмента квалитетом омогућена је пуна контрола, надгледање и перманентно унапређење ефикасности система и остваривање политике и циљева квалитета.

На основу циљева квалитета, које на годишњем нивоу дефинише Комитет за квалитет, SMATSA доо прати способности процеса да остваре циљане резултате и утврђује могућности за побољшање. Реализација циљева квалитета за 2012. годину представљена је у наредној табели:

Табела 5: Испуњеност циљева квалитета SMATSA доо за 2012. годину

Број	Циљ квалитета	Планирана вредност	Остварено	Напомена
Циљев квалитета у процесима пружања АТМ услуга:				
1.	Кашњење по лету, генерисано од стране SMATSA доо	< 0,2 минута по једном лету	Да	Према подацима EUROCONTROL-а DNM кашњење по једном лету генерисано од стране SMATSA доо током 2012. године износило је 0,0 минута.
2.	Максимални број озбиљних инцидената, за које је анализом утврђено да су узроковане од стране АТМ-а	< 0,5 на 100.000 операција	Да	На извршених 529.462 IFR летова забележено је 3 догађаја окарактерисана као озбиљни инцидент. За 2 догађаја је интерна анализа утврдила да су са утицајем АТМ-а, те вредност броја озбиљних инцидената на 100.000 операција износи 0,38.
Циљев квалитета у процесима пружања CNS услуга:				
3.	Оперативна расположивост техничких уређаја и система који непосредно утичу на пружање услуга А(t)	99,9%	Да	И поред изузетака од жељених вредности системске расположивости, а услед појединачне и групне редундантности CNS уређаја и система, током 2012. године није било прекида у пружању CNS сервиса, па се може сматрати да је циљ квалитета из домена CNS испуњен.
Циљев квалитета у процесима пружања MET услуга:				
4.	Тачност прогноза за аеродром (TAF)	Према ICAO Annex 3, Attachment B	Да	Резултати анализе остварења прогноза за аеродром (TAF): за LYBT 98,2%, за LYBE 98,5%, за LYVR 98,1%, за LYKV 96,3%, за LYNI 96,6%, за LYUZ 93,5%, за LYPG 97,8%, за LYTV 96,5%, просечно за све аеродроме 96,9%.
Циљев квалитета у процесима пружања AIS услуга:				
5.	Оцена квалитета Q	≥ 0,77	Да	Оцењивање квалитета је спроведено на узорку од 148 података. Просечна оцена за овај узорак износи 0,771.
Циљев квалитета у процесима пружања TRE услуга:				
6.	Реализација Решења о спровођењу обуке у Центру за обуку	100%	Да	Укупно је спроведено 80 обука (курсева за више група или у више фаза).
7.	Реализација планова, програма и процедура за сваку обуку у Центру за обуку	100%	Да	Све обуке које су реализоване у Центру за обуку су спроведене по одобреним плановима, програма и процедурама о спровођењу обука и по предвиђеној динамици која је дефинисана у плановима.

Број	Циљ квалитета	Планирана вредност	Остварено	Напомена
Циљеви квалитета у процесима пружања FTO услуга:				
8.	Оствареност планираног броја часова теоријске наставе за текућу годину, за сваку започету групу кандидата у SMATSA Ваздухопловној академији	100%	Не	Циљ је остварен 97%. Планирано 23.206 ученик-часова, реализовано 22.406 ученик-часова. До подбацавања испуњености дошло је због одустајања два кандидата у току обуке из личних разлога.
9.	Оствареност планираних рокова завршетка теоријске обуке за текућу годину у SMATSA Ваздухопловној академији	100%	Да	Рокови завршетка за све започете групе су испоштовани.
10.	Оствареност планираног броја сати налета за текућу годину, за сваку започету групу кандидата у SMATSA Ваздухопловној академији	100%	Не	Циљ је остварен 92%. Планиран број сати налета 5.105, реализован број сати налета 4.955. До подбацавања испуњености је дошло због одустајања кандидата у току обуке
11.	Оствареност планираних рокова завршетка летачке обуке за текућу годину у SMATSA Ваздухопловној академији	100%	Да	Рокови завршетка за све започете групе су испоштовани за све кандидате.
Циљеви квалитета у процесима пружања KAL услуга:				
12.	Реализација Годишњег плана калибраже	100%	Да	Реализовано је 326 калибража према годишњем плану, 3 калибраже према новим Уговорима и 13 ванредних калибража.
13.	Проширење пружања услуга	Један нови корисник	Да	Склопљен је уговор о пружању услуга калибраже ЗРНС са албанском контролом летења.
Циљеви квалитета у процесима пружања MO услуга:				
14.	Реализација годишњег плана продужења пловидбености ваздухоплова који се користе у SMATSA Ваздухопловној академији	100%	Не	Циљ је остварен 91,66%. Планирано је продужење пловидбености за 12 ваздухоплова, а реализовано за 11 ваздухоплова. До неиспуњења циља је дошло због кашњења у испоруци мотора за авион типа Cessna 310.
15.	Обнављање постојећих уговора са корисницима услуга одржавања ваздухоплова	100%	Да	На снази су сви стари уговори са корисницима услуга одржавања ваздухоплова.
16.	Потписивање и реализација уговора о пружању услуга одржавања ваздухоплова	Три нова корисника	Да	Потписана су три нова уговора о пружању услуга одржавања ваздухоплова.
Циљеви квалитета из домена менаџмента квалитетом:				
17.	Реализација Годишњег плана интерних провера	100%	Да	Извршена је 31 провера, колико је било и планирано.

У намери да избегне, смањи или контролише штетне утицаје својих активности, производа и услуга на животну средину, односно да оствари усаглашеност са захтевима међународног стандарда ISO 14001:2004, SMATSA доо је током 2012. године започела припреме за увођење система управљања заштитом животне средине.

15 Финансијски извештаји

Табела 6: Биланс успеха, 2012-2011, у 000 РСД

ПОЗИЦИЈА	АОП	Износ	
		2012.	2011.
А. ПРИХОДИ И РАСХОДИ ИЗ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА			
I ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ (202+203+204-205+206)	201	8.618.076	8.466.897
1. Приходи од продаје	202	8.452.701	8.284.722
2. Приходи од активирања учинака и робе	203		
3. Повећање вредности залиха учинака	204		
4. Смањење вредности залиха учинака	205		
5. Остали пословни приходи	206	165.375	182.175
II ПОСЛОВНИ РАСХОДИ (208 до 212)	207	7.602.965	7.470.449
1. Набавна вредност продате робе	208		
2. Трошкови материјала	209	214.429	232.564
3. Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи	210	4.819.391	4.596.696
4. Трошкови амортизације и резервисања	211	1.112.610	1.347.182
5. Остали пословни расходи	212	1.456.535	1.294.007
III ПОСЛОВНИ ДОБИТАК (201-207)	213	1.015.111	996.448
IV ПОСЛОВНИ ГУБИТАК (207-201)	214		
V ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ	215	533.180	490.511
VI ФИНАНСИЈСКИ РАСХОДИ	216	1.071.884	579.841
VII ОСТАЛИ ПРИХОДИ	217	152.642	99.403
VIII ОСТАЛИ РАСХОДИ	218	398.709	382.439
IX ДОБИТАК ИЗ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА (213-214+215-216+217-218)	219	230.340	624.082
X ГУБИТАКИЗРЕДОВНОПОСЛОВАЊА ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА (214-213-215+216-217+218)	220		
XI НЕТО ДОБИТАК ПОСЛОВАЊА КОЈЕ СЕ ОБУСТАВЉА	221	16.474	
XII НЕТО ГУБИТАК ПОСЛОВАЊА КОЈЕ СЕ ОБУСТАВЉА	222		42.212
Б. ДОБИТАК ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА (219-220+221-222)	223	246.814	581.870
В. ГУБИТАК ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА (220-219+222-221)	224		
Г. ПОРЕЗ НА ДОБИТАК			
1. Порески расход периода	225	42.530	57.643
2. Одложени порески расходи периода	226	203.560	194.924
3. Одложени порески приходи периода	227		
Д. Исплаћена лична примања послодавцу	228		
Ђ. НЕТО ДОБИТАК (223-224-225-226+227-228)	229	724	329.303
Е. НЕТО ГУБИТАК (224-223+225+226-227+228)	230		
Ж. НЕТО ДОБИТАК КОЈИ ПРИПАДА МАЊИНСКИМ УЛАГАЧИМА	231		
З. НЕТО ДОБИТАК КОЈИ ПРИПАДА ВЛАСНИЦИМА МАТИЧНОГ ПРАВНОГ ЛИЦА	232		
И. ЗАРАДА ПО АКЦИЈИ			
1. Основна зарада по акцији	233		
2. Умањена (разводњена) зарада по акцији	234		

Табела 7: Актива, 2012-2011, у 000 РСД

ПОЗИЦИЈА	АОП	Износ	
		2012.	2011.
АКТИВА			
А. СТАЛНА ИМОВИНА (002+003+004+005+009)	001	13.660.828	13.642.393
I НЕУПЛАЋЕНИ УПИСАНИ КАПИТАЛ	002		
II ГООД ВИЛЛ	003		
III НЕМАТЕРИЈАЛНА УЛАГАЊА	004	22.906	29.719
IV НЕКРЕТНИНЕ, ПОСТРОЈЕЊА, ОПРЕМА И БИОЛОШКА СРЕДСТВА (006+007+008)	005	13.637.922	13.612.674
1. Некретнине, постројења и опрема	006	13.637.922	13.612.674
2. Инвестиционе некретнине	007		
3. Биолошка средства	008		
V ДУГОРОЧНИ ФИНАНСИЈСКИ ПЛАСМАНИ (010+011)	009		
1. Учешћа у капиталу	010		
2. Остали дугорочни финансијски пласмани	011		
Б. ОБРТНА ИМОВИНА (013+014+015)	012	3.579.918	3.469.992
I ЗАЛИХЕ	013	157.301	181.989
II СТАЛНА СРЕДСТВА НАМЕЊЕНА ПРОДАЈИ И СРЕДСТВА ПОСЛОВАЊА КОЈЕ СЕ ОБУСТАВЉА	014		
III КРАТКОРОЧНА ПОТРАЖИВАЊА, ПЛАСМАНИ И ГОТОВИНА (016+017+018+019+020)	015	3.422.617	3.288.003
1. Потраживања	016	1.360.159	1.279.438
2. Потраживања за више плаћен порез на добитак	017	16.846	17.539
3. Краткорочни финансијски пласмани	018		
4. Готовински еквиваленти и готовина	019	1.924.221	1.805.027
5. Порез на додату вредност и активна временска разграничења	020	121.391	185.999
В. ОДЛОЖЕНА ПОРЕСКА СРЕДСТВА	021	825	
Г. ПОСЛОВНА ИМОВИНА (001+012+021)	022	17.241.571	17.112.385
Д. ГУБИТАК ИЗНАД ВИСИНЕ КАПИТАЛА	023		
Ђ. УКУПНА АКТИВА (022+023)	024	17.241.571	17.112.385
Е. ВАНБИЛАНСНА АКТИВА	025	111.473	46.531

Табела 8: Пасива, 2012-2011, у 000 РСД

ПОЗИЦИЈА	АОП	Износ	
		2012.	2011.
ПАСИВА			
А. КАПИТАЛ (102+103+104+105+106-107+108-109-110)	101	9.121.926	9.116.729
I ОСНОВНИ КАПИТАЛ	102	1.873.820	1.873.820
II НЕУПЛАЋЕНИ УПИСАНИ КАПИТАЛ	103		
III РЕЗЕРВЕ	104	507.044	507.044
IV РЕВАЛОРИЗАЦИОНЕ РЕЗЕРВЕ	105	3.062.580	3.058.107
V НЕРЕАЛИЗОВАНИ ДОБИЦИ ПО ОСНОВУ ХАРТИЈА ОД ВРЕДНОСТИ	106		
VI НЕРЕАЛИЗОВАНИ ГУБИЦИ ПО ОСНОВУ ХАРТИЈА ОД ВРЕДНОСТИ	107		
VII НЕРАСПОРЕЂЕНИ ДОБИТАК	108	3.678.482	3.677.758
VIII ГУБИТАК	109		
IX ОТКУПЉЕНЕ СОПСТВЕНЕ АКЦИЈЕ	110		
Б. ДУГОРОЧНА РЕЗЕРВИСАЊА И ОБАВЕЗЕ (112+113+116)	111	7.611.727	7.692.913
I ДУГОРОЧНА РЕЗЕРВИСАЊА	112	627.684	665.307
II ДУГОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ (114 + 115)	113	5.237.610	5.161.896
1. Дугорочни кредити	114	5.237.610	5.161.896
2. Остале дугорочне обавезе	115		
III КРАТКОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ (117+118+119+120+121+122)	116	1.746.433	1.865.710
1. Краткорочне финансијске обавезе	117	827.780	626.444
2. Обавезе по основу средстава намењених продаји и средстава пословања које се обуставља	118		
3. Обавезе из пословања	119	248.103	569.088
4. Остале краткорочне обавезе	120	654.045	655.340
5. Обавезе по основу пореза на додату вредности осталих јавних прихода и пасивна временска разграничења	121	11.701	8.302
6. Обавезе по основу пореза на добитак	122	4.804	6.536
В. ОДЛОЖЕНЕ ПОРЕСКЕ ОБАВЕЗЕ	123	507.918	302.743
Г. УКУПНА ПАСИВА (101+111 +123)	124	17.241.571	17.112.385
Д. ВАНБИЛАНСНА ПАСИВА	125	111.473	46.531

Табела 9. Извештај о токовима готовине, 2012-2011, у 000 РСД

ПОЗИЦИЈА	АОП	ИЗНОС	
		2012.	2011.
А. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ ПОСЛОВНИХ АКТИВНОСТИ			
I Приливи готовине из пословних активности (1 до 3)	301	8.753.758	8.760.929
1. Продаја ипримљени аванси	302	8.148.528	8.177.955
2. Примљене камате из пословних активности	303	6.325	8.484
3. Остали приливи из редовног пословања	304	598.905	574.490
II Одливи готовине из пословних активности (1 до 5)	305	7.329.032	6.654.929
1. Исплате добављачима и дати аванси	306	2.289.372	1.830.364
2. Зараде, накнаде зарада и остали лични расходи	307	4.785.004	4.587.426
3. Плаћене камате	308	193.547	114.009
4. Порез на добитак	309	61.109	123.130
5. Плаћања по основу осталих јавних прихода	310	-	-
III Нето прилив готовине из пословних активности (I - II)	311	1.424.726	2.106.000
IV Нето одлив готовине из пословних активности (II - I)	312		
Б. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ИНВЕСТИРАЊА			
I Приливи готовине из активности инвестирања (1 до 5)	313	-	9
1. Продаја акција и удела (нето приливи)	314		
2. Продаја нематеријалних улагања, некретнина, постројења, опреме и биолошких средстава	315		9
3. Остали финансијски пласмани (нето приливи)	316		
4. Примљене камате из активности инвестирања	317		
5. Примљене дивиденде	318		
II Одливи готовине из активности инвестирања (1 до 3)	319	1.145.440	958.915
1. Куповина акција и удела (нето одливи)	320		
2. Куповина нематеријалних улагања, некретнина, постројења, опреме и биолошких средстава	321	1.145.440	958.915
3. Остали финансијски пласмани (нето одливи)	322		
III Нето прилив готовине из активности инвестирања (I - II)	323		
IV Нето одлив готовине из активности инвестирања (II - I)	324	1.145.440	958.906
В. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ФИНАНСИРАЊА			
I Приливи готовине из активности финансирања (1 до 3)	325	476.978	50.703
1. Увећање основног капитала	326		
2. Дугорочни и краткорочни кредити (нето приливи)	327	476.978	50.703
3. Остале дугорочне и краткорочне обавезе	328		
II Одливи готовине из активности финансирања (1 до 4)	329	654.109	413.770
1. Откуп сопствених акција и удела	330		
2. Дугорочни и краткорочни кредити и остале обавезе (нето одливи)	331	654.109	413.770
3. Финансијски лизинг	332		
4. Исплаћене дивиденде	333		
III Нето прилив готовине из активности финансирања (I - II)	334		
IV Нето одлив готовине из активности финансирања (II - I)	335	177.131	363.067

ПОЗИЦИЈА	АОР	ИЗНОС	
		2012.	2011.
Г. СВЕГА ПРИЛИВИ ГОТОВИНЕ (301+313+325)	336	9.230.736	8.811.641
Д. СВЕГА ОДЛИВИ ГОТОВИНЕ (305+319+329)	337	9.128.581	8.027.614
Ђ. НЕТО ПРИЛИВИ ГОТОВИНЕ (336-337)	338	102.155	784.027
Е. НЕТО ОДЛИВ ГОТОВИНЕ (337-336)	339		
Ж. ГОТОВИНА НА ПОЧЕТКУ ОБРАЧУНСКОГ ПЕРИОДА	340	1.805.027	907.720
З. ПОЗИТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ ПО ОСНОВУ ПРЕРАЧУНА ГОТОВИНЕ	341	230.851	428.989
И. НЕГАТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ ПО ОСНОВУ ПРЕРАЧУНА ГОТОВИНЕ	342	213.812	315.709
Ј. ГОТОВИНА НА КРАЈУ ОБРАЧУНСКОГ ПЕРИОДА (338 - 339 + 340 +341 - 342)	343	1.924.221	1.805.027

15.1 Напомене уз финансијске извештаје

15.1.1 Основа за састављање финансијских извештаја

Финансијски извештаји Контроле летења Србије и Црне Горе SMATSA доо Београд за обрачунски период који се завршава 31.12.2012. године, по свим материјално значајним питањима састављени су у складу са Законом о рачуноводству и ревизији („Службени гласник РС“ бр. 46/2006 и 111/2009), који подразумева примену Међународних рачуноводствених стандарда, односно Међународних стандарда финансијског извештавања (MRS/MSFI), као и прописа које је издало Министарство финансија Републике Србије. Имајући у виду ове две регулативе, ови финансијски извештаји одступају од МСФИ у следећем:

- „Ванбилансна средства и обавезе“ су приказани на обрасцу биланса стања. Ове ставке по дефиницији МСФИ не представљају ни средства ни обавезе.
- SMATSA доо је саставила ове финансијске извештаје у формату прописаном од стране Министарства финансија, а који није у складу са захтевима MPC – 1 „Приказивање финансијских извештаја“.
- Грешке из претходних година нису се одразиле на финансијске извештаје за 2011. годину, већ су евидентирани на групи 59 и 69 у финансијским извештајима за 2012. годину.

Финансијски извештаји су приказани у динарима (РСД), који представљају функционалну и валуту извештавања SMATSA доо, а извештаји су приказани у хиљадама динара. Трансакције у страниој валути се прерачунавају у РСД применом девизних курсева важећих на дан трансакције или вредновања по коме се ставке поново одмеравају. Позитивне и негативне курсне разлике настале из измирења таквих трансакција и из прерачуна монетарних средстава и обавеза изражених у страним валутама на крају године, признају се у билансу успеха. Позитивне и негативне курсне разлике које се односе на обавезе по кредитима и готовину и готовинске еквиваленте, приказују се у билансу успеха у оквиру позиције финансијски приходи или расходи.

15.1.2 Преглед значајнијих рачуноводствених политика

Нематеријална улагања

Нематеријална улагања представљају немонетарну имовину без материјалног обележја, од које пословни субјекат у будућности очекује корист (у периоду дужем од годину дана).

Као не материјална улагања признају се и подлежу амортизацији нематеријална улагања која испуњавају услове прописане МРС 38 (Нематеријална улагања), имају корисни век трајања дужи од годину дана и код којих је појединачна набавна цена у време набавке већа од просечне бруто зараде по запосленом у Републици Србији према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике. Нематеријално улагање почетно се мери (признаје) по набавној вредности или цени коштања. Након почетног признавања, нематеријална улагања се мере по набавној вредности умањеној за акумулирану исправку вредности.

Амортизација нематеријалних улагања која подлежу амортизацији врши се применом пропорционалног метода у року од пет година, осим улагања чије је време утврђено уговором, када се отписивање врши у роковима који проистичу из уговора. Обрачун амортизације нематеријалног улагања врши се од почетка наредног месеца у односу на месец када је нематеријално улагање стављено у употребу. Основицу за обрачун амортизације нематеријалних улагања чини набавна вредност по одбитку њихове преостале вредности, умањена за акумулирану амортизацију и укупне губитке због обезвређена.

Накнадни издатак који се односи на нематеријално улагање након његове набавке или завршетка, увећава вредност нематеријалног улагања ако испуњава услове да се призна као стално средство, тј. ако је век трајања дужи од годину дана и ако је вредност накнадног издатка виша од просечне бруто зараде по запосленом у Републици Србији, према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике. За накнадни издатак који увећава вредност нематеријалног улагања коригује се набавна вредност.

Основне стопе амортизације за поједина нематеријална улагања су следеће:

Табела 10: Основне стопе амортизације за нематеријална улагања

Назив	Стопа амортизације
Лиценце и апликациони програми	20-33,33 %
Остала нематеријална улагања	20-33,33 %

Некретнине, постројења и опрема

Као некретнине, постројења и опрема признају се и подлежу амортизацији материјална средства која испуњавају услове за признавање прописане МРС 16 (Некретнине, постројења и опрема), чији је корисни век трајања дужи од годину дана а појединачна набавна цена у време набавке средстава већа од просечне бруто зараде по запосленом у Републици Србији према последњем објављеном податку републичког надлежног органа за послове статистике.

Амортизација некретнина, постројења и опреме врши се применом пропорционалног метода и започиње када је средство расположиво за коришћење. Основне стопе амортизације за поједине групе некретнина, постројења и опреме приказане су у следећој табели:

Табела 11: Основне стопе амортизације за некретнине, постројења и опрему

Назив	Стопа амортизације
Грађевински објекти	2 - 20 %
Опрема	6,67 - 50 %
Возила	12 - 50 %
Рачунарска опрема	16,67 - 50 %
Намештај	10 - 50 %
Остала опрема	8,33 - 50 %
Улагања у туђу опрему	20 %

Амортизација улагања на туђим основним средствима врши се на основу процењеног века коришћења. Некретнине, постројења и опрема престају да се исказују у билансу стања након отуђивања или када је средство трајно повучено из употребе и када се од његовог отуђења не очекују никакве будуће економске користи.

Алат и ситан инвентар

Средства алата и инвентара, чији је век употребе краћи од годину дана, обавезно се исказују као обртна средства (као залихе), независно од тога колика је њихова набавна вредност. За њих се не обрачунава амортизација, већ се стављањем у употребу њихова целокупна вредност преноси на трошкове.

Резервни делови

Као стално средство признају се резервни делови чији је корисни век трајања дужи од годину дана а појединачна набавна цена у време набавке већа од просечне бруто зараде по запосленом у Републици Србији према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике. Такви резервни делови, по уградњи увећавају књиговодствену вредност средства у које су уграђени. Резервни делови који не задовољавају услове из става 1. овог члана приликом уградње, исказују се као трошак пословања.

Залихе

Залихе се рачуноводствено обухватају у складу са МРС 2 (Залихе). Залихе су средства у облику материјала или помоћних средстава која се троше у процесу производње или приликом пружања услуга. Залихе обухватају основни и помоћни материјал који ће бити искоришћен у процесу производње или приликом пружања услуга. Залихе материјала које се набављају од добављача мере се по набавној вредности или нето продајној вредности, уколико је она нижа. Набавну вредност или цену коштања залиха чине сви трошкови набавке и други трошкови настали довођењем залиха на њихово садашње место и стање.

Краткорочна потраживања и пласмани

Краткорочна потраживања обухватају потраживања од купаца у земљи и иностранству по основу продаје робе и услуга. Краткорочни пласмани обухватају кредите, хартије од вредности и остале краткорочне пласмане са роком доспећа, односно продаје од годину дана од дана биланса. Краткорочна потраживања од купаца мере се по вредности из оригиналне фактуре. Ако се вредност у фактури исказује у страниј валути, прерачунава се у извештајну валуту по средњем курсу важећем на дан трансакције. Промене девизног курса од датума трансакције до датума наплате потраживања исказују се као курсне разлике у корист прихода или на терет расхода.

Готовина и готовински еквиваленти

Готовински еквиваленти и готовина чине део обртне (текуће) имовине правног лица, која се процењује по номиналној, односно фер вредности у складу са МРС 39 (Финансијски инструменти: признавање и одмеравање) и другим релевантним стандардима, МРС 32 (Финансијски инструменти: презентација) и МРС 7 (Извештај о токовима готовине).

Готовина и готовински еквиваленти обухватају: новац у благајни, депозите по виђењу код банака, друга краткорочна високоликвидна улагања са првобитним роком доспећа до три месеца или краће (чекови и менице примљене на наплату, текућа улагања у хартије од вредности) и прекорачења по текућем рачуну. Прекорачења по текућем рачуну укључена су у обавезе по кредитима у оквиру текућих обавеза, у билансу стања.

Основни капитал

Основни капитал представља улоге оснивача SMATSA доо. Оснивачи SMATSA доо су Република Србија (92 %) и држава Црна Гора (8 %). Иницијално, основни капитал исказује се у висини процењеног улога у SMATSA доо (односно, чине га уплаћени капитал и уписани неуплаћени капитал).

Промене на основном капиталу врше се искључиво према правилима прописаним Законом о привредним друштвима, а све промене на основном капиталу региструју се код одговарајућег Регистра. Основни капитал исказан у динарима се не мења према променама курса евра, иако је у Регистру уписана вредност у еврима.

Резерве

SMATSA доо има обавезну резерву, формирану из нераспоређене добити, док резерва не достигне најмање 10 % основног капитала, што је регулисано Уговором о оснивању SMATSA доо.

Ревалоризационе резерве

Ревалоризационим резервама обухваћени су позитивни ефекти промена фер вредности некретнина, постројења, опреме, нематеријалних улагања и других финансијских инструмената.

Нераспоређени добитак

Нераспоређени добитак се евидентира као нераспоређени добитак ранијих година и нераспоређени добитак текуће године.

Резервисања

Дугорочна резервисања обухватају резервисања у гарантном року, резервисања за задржане кауције и депозите, резервисања за трошкове реструктурирања предузећа, резервисања у вези са примањима запослених МРС 19 (Накнаде запосленима) и остала дугорочна резервисања за покриће обавеза (правних или стварних), насталих као резултат прошлих догађаја, за које је вероватно да ће изазвати одлив ресурса који садрже економске користи, ради њиховог измиривања, и које се могу поуздано проценити (на пример, спорови у току), као и резервисања за издате гаранције и друга јемства.

Обавезе

Обавеза је свака уговорена обавеза:

- предаје готовине или другог финансијског средства другом предузећу или
- размене финансијских инструмената са другим предузећем под потенцијално неповољним условима.

Текући и одложени порез на добит

Трошкови пореза за период обухватају текући и одложени порез. Порез се признаје у билансу успеха, осим до висине која се односи на ставке које су директно признате у капиталу. У том случају порез се такође признаје у капиталу.

Текући порез на добит се обрачунава на датум биланса стања на основу важеће законске пореске регулативе Републике Србије, где SMATSA доо послује и остварује опорезиву добит. Одложени порез на добит узима се у обзир у пуном износу, коришћењем методе обавеза, за привремене разлике које настану између пореске основице средстава и обавеза и њихових књиговодствених износа у финансијским извештајима. Међутим, уколико одложени порез на добит, под условом да није рачуноводствено обухваћен, проистекне из иницијалног признавања средства или обавезе у некој другој трансакцији осим пословне комбинације која у тренутку трансакције не утиче ни на рачуноводствену ни на опорезиву добит или губитак, тада се он рачуноводствено не обухвата.

Приходи и расходи

Приходи обухватају приходе од пословних активности SMATSA доо и добитке. Приходи од пословних активности су приходи од пружања услуга у ваздушном саобраћају, приходи од субвенција, донација, компензација и повраћаја дажбина на основу продаје услуга и други приходи који су обрачунати у књиговодственој исправи, независно од времена наплате.

Добици представљају друге ставке које задовољавају дефиницију прихода и могу али не морају да проистекну из уобичајених активности SMATSA доо. Добици представљају повећање економских користи и, као такви, по природи нису различити од прихода. Добици укључују добитке проистекле из продаје дугорочних средстава, нереализоване добитке, на пример, оне што резултирају из пораста исказане вредности дугорочних средстава. Добици се признају на нето основи, након умањења за одговарајуће расходе.

Расходи обухватају трошкове који проистичу из пословних активности SMATSA доо и губитке. Трошкови који настају из пословних активности SMATSA доо укључују расходе директног материјала и робе и друге пословне расходе, независно од момента плаћања.

Губици представљају друге ставке које задовољавају дефиницију расхода и могу али не морају да проистекну из пословних активности SMATSA доо. Губици представљају смањење економских користи и, као такви, нису по својој природи различити од других расхода.

Кamate и други трошкови позајмљивања

Кamate и остали трошкови позајмљивања SMATSA доо обухватају се по основном поступку у складу са MPC 23 (Трошкови позајмљивања).

Накнадно установљене грешке

Исправка накнадно установљених материјално значајних грешака врши се преко рачуна нераспоређене добити из ранијих година, односно нераспоређеног губитка ранијих година, на начин утврђен MPC 8 (Рачуноводствене политике, промене рачуноводствених процена и грешке). Материјално значајном грешком сматра се грешка која је у појединачном износу или у кумулативном износу са осталим грешкама већа од 3 % укупних прихода. Накнадно установљене грешке које нису материјално значајне исправљају се на терет расхода, односно у корист прихода периода у коме су идентификоване.

16 Извештај независног ревизора

11000 Београд, Страхињини Брње 26
тел.факс: (+381 11) 2624-932, 2182-752, 2432-255, 2425-820
www.auditor.rs e-mail: auditor@auditor.rs

ИЗВЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА

НАДЗОРНОМ ОДБОРУ И ОСНИВАЧИМА КОНТРОЛЕ ЛЕТЕЊА СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ SMATSA д.о.о. Београд

Извршили смо ревизију приложених финансијских извештаја „КОНТРОЛЕ ЛЕТЕЊА СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ SMATSA” д.о.о. Београд (у даљем тексту: „Друштво”) који обухватају биланс стања на дан 31. децембар 2012. године и одговарајући биланс успеха, извештај о променама на капиталу и извештај о токовима готовине за годину која се завршава на тај дан, као и напомене уз финансијске извештаје.

Одговорност руководства за финансијске извештаје

Руководство Друштва је одговорно за састављање и истинито приказивање ових финансијских извештаја у складу с Међународним стандардима финансијског извештавања, као и за оне интерне контроле које руководство одреди као неопходне у припреми финансијских извештаја који не садрже материјално значајне погрешне исказе, настале услед криминалне радње и грешке.

Одговорност ревизора

Наша одговорност је да изразимо мишљење о наведеним финансијским извештајима на основу обављене ревизије. Ревизију смо обавили у складу са Међународним стандардима ревизије и Законом о рачуноводству и ревизији Републике Србије. Ови стандарди налажу да се придржавамо принципа професионалне етике и да ревизију планирамо и извршимо на начин који омогућава да се, у разумној мери, уверимо да финансијски извештаји не садрже материјално значајне погрешне исказе.

Ревизија укључује спровођење поступака у циљу прибављања ревизијских доказа о износима и информацијама обелодањеним у финансијским извештајима. Одабрани поступци су засновани на просуђивању ревизора, укључујући процену ризика материјално значајних грешака садржаних у финансијским извештајима, насталих услед криминалне радње или грешке. Приликом процене ових ризика, ревизор разматра интерне контроле које су релевантне за састављање и објективну презентацију финансијских извештаја, у циљу осмишљавања најбољих могућих ревизорских процедура, али не у циљу изражавања мишљења о ефикасности система интерних контрола правног лица. Ревизија такође укључује оцену примењених рачуноводствених политика и вредновање значајних процена које је извршило руководство, као и оцену опште презентације финансијских извештаја.

ИЗВЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА (наставак)

НАДЗОРНОМ ОДБОРУ И ОСНИВАЧИМА
КОНТРОЛЕ ЛЕТЕЉА СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ SMATSA д.о.о. Београд

Одговорност ревизора (наставак)

Сматрамо да су ревизијски докази које смо прибавили довољни и одговарајући и да обезбеђују разумну основу за изражавање нашег мишљења.

Мишљење

По нашем мишљењу, финансијски извештаји приказују истинито и објективно, по свим материјално значајним питањима, финансијску позицију Друштва на дан 31. децембар 2012. године, као и резултате пословања, промене на капиталу и токове готовине за годину која се завршава на тај дан у складу са рачуноводственим прописима Републике Србије.

Београд, 09. мај 2013. године

Објављени ревизор

Никола Арсовић

17

Скраћенице

ACS	Area Control Surveillance (Обласна контрола – надзорна, овлашћење у дозволи контролора летења)
AFTN	Aeronautical Fixed Telecommunication Network (Фиксна ваздухопловна телекомуникациона мрежа)
AIP	Aeronautical Information Publication (Зборник ваздухопловних информација)
AIS	Aeronautical Information Services (Услуге ваздухопловног информисања)
AMHS	Aeronautical Message Handling System (Систем за управљање ваздухопловним порукама)
AMO	Aerodrome Meteorological Offices (Аеродромски метеоролошки биро)
ANS	Air Navigation Services (Услуге у ваздушној пловидби)
ANSP	Air Navigation Service Provider (Пружалац услуга у ваздушној пловидби)
ARTAS	ATM su Rveillance Tracker And Server
ATFM	Air Traffic Flow Management (Управљање протоком ваздушног саобраћаја)
ATM	Air Traffic Management (Управљање ваздушним саобраћајем)
ATPL	Airline Transport Pilot Licence (Дозвола саобраћајног пилота)
AWS	Automatic Weather System (Систем за аутоматска метеоролошка осматрања)
CANSO	Civil Air Navigation Services Organization (Међународно удружење пружалаца услуга у ваздушној пловидби)
CDA	Continuous Decision Approach (Прилажење на слетање уз стално снижавање висине)
CDO	Continuous Descent Operations (Операције прилажења на слетање уз стално снижавање висине)
CNS	Communication, Navigation and Surveillance (Комуникација, навигација и надзор)
CPL	Commercial Pilot Licence (Дозвола комерцијалног пилота)
CRCO	Central Route Charges Office (Централна служба за наплату рутних накнада)
DME	Distance Measuring Equipment (Опрема за мерење удаљености)
DPS	Data Processing System (Систем за обраду података)
DVRPS	Digital Voice Recording and Playback System (Дигитални систем за снимање и репродукцију говора)
EAD	European AIS Database (Европска база ваздухопловних информација)
EANPG	European Air Navigation Planning Group (Европска група за планирање ваздушне пловидбе)
EASA	European Aviation Safety Agency (Европска агенција за безбедност у ваздушном саобраћају)
ECAC	European Civil Aviation Conference (Европска конференција за цивилно ваздухопловство)
Eurocontrol	European Agency for the Safety of AirNavigation (Европска организација за безбедност ваздушне пловидбе)
FAA	Federal Aviation Administration (Федерална ваздухопловна управа)
FAF	Final Approach Fix (Тачка завршне етапе прилажења по инструментима)
FAMUS	Future ATM Modernisation and Upgrade System (Пројекат будуће модернизације и унапређења система управљања ваздушним саобраћајем)
FI	Flight Instructor (Дозвола инструктора летења)
FIR	Flight Information Region (Област информисања о лету)
FL	Flight Level (Ниво лета)
IACA	International Air Carrier Association (Међународно удружење авио-превозилаца)
ICAO	International Civil Aviation Organization (Међународна организација за цивилно ваздухопловство)

ICT	Information and Communications Technology (Информационе и комуникационе технологије)
IF	Intermediate Approach Fix (Тачка средње етапе прилажења по инструментима)
IFR	Instrumental Flight Rules (Правила инструменталног летења)
ILS	Instrument Landing System (Систем слетања по инструментима)
ISO	International Organization for Standardization (Међународна организација за стандардизацију)
LOA	Letter of Agreement (Писмо споразума)
LSSIP	Local Single Sky Implementation Plan (Локални план имплементације Јединственог неба)
MET	Meteorology or Meteorological (Метеорологија или метеоролошки)
MSSR	Monopulse Secondary Surveillance System (Монопулсни секундарни надзорни радар)
MWO	Meteorological Watch Office (Биро за метеоролошко бдење)
NDB	Non Directional Radio Beacon (Неусмерени радио-фар)
OLDI	On-Line Data Interchange (Размена података на вези)
PANS OPS	Procedures for Air Navigation Services (Ваздухопловно-навигационе процедуре)
PAPI	Precision Approach Path Indicator (Показивач стазе прецизног прилажења)
P-RNAV	Precision Area Navigation (Прецизна просторна навигација)
PSR	Primary Surveillance Radar (Примарни надзорни радар)
SES	Single European Sky (Јединствено европско небо)
SGS	Société Générale de Surveillance (Сертификациона кућа SGS)
SSR	Secondary Surveillance Radar (Секундарни надзорни радар)
TRS	Time Reference Signal (Сигнал референтног времена)
UHF	Ultra High Frequency (Ултрависока фреквенција)
UIR	Upper Information Region (Горња информативна област)
UPS	Uninterruptible powers supply (Непрекидно напајање)
VCS	Voice Communication System (Систем за гласовну комуникацију)
VFR	Visual Flight Rules (Правила визуелног летења)
VHF	Very High Frequency (Врло висока фреквенција)
VOR	VHF Omnidirectional Radio Range (Свесмернирадио-фар врло високе учесталости)
АКЛ	Аеродромска контрола летења
АЦВ	Агенција за цивилно ваздухопловство Црне Горе
ВМЦ	Ваздухопловно-метеоролошки центар
ДОО	Друштво са ограниченом одговорношћу
ДЦВ	Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије
ЗРНС	Земаљска радио-навигациона средства
SMATSA доо	Контрола летења Србије и Црне Горе SMATSA доо Београд
ПСС	Полетно-слетна стаза
ТКЛ	Терминална контрола летења
ЦКЛ	Центар Контроле летења

